ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 113 (8. 542) ◆ 1994 йил 23 сентябрь, жума ◆ Сотувда эркин нархда

БОШҚА ДАВЛАТЛАРГА ҲАМ ЖЎНАТИЛАДИ

Ижарадаги «Ўзбек қоғози» корхонасида ишлаб чиқарилаётган қоғоз маҳсулотлари фақат республикамиз аҳлини эмас, балки Марказий Осиё минтақасидаги истеъмолчиларни ҳам таъминлайди. Ҳеч бир корхона, ташкилот, муассаса йўқки қоғозсиз иш юритса. Айниқса оқ ёзув қоғози биргина шу корхонада ишлаб чиқарилади.

— Оқ ёзув қоғозига доимо талаб катта, — дейди қоғоз цехининг бошлиғи Анатолий Полин. — Бу қоғозни ишлаб чиқарадиган дастгоҳнинг яратилганига яқинда 30 йил тўлади. Унинг ихтирочиси корхонамизнинг собиқ раҳбари, марҳум Иван Васильевич Страхов бўлади. Ана шу унутилмас воқеани нишонлаш мақсадида жамоамиз аъзолари турли тадбирларни белгилаганлар. Бу дастгоҳ цехимизда 4-машина деб аталган бўлса, бундан кейин «Страхов машинаси» деган ном билан юритмоқчимиз. Чунки бу дастгоҳда тайёрланган маҳсулотлар бошқа республикаларга ҳам жўнатилмоқда.

Айни вақтда оқ ёзув қоғози цехида қайта таъмирлаш ишлари олиб борилмоқда. Биргина шу дастгоҳнинг ўзида 60 киши ишламоқда.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ XVI СЕССИЯСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

22 сентябрь куни Тошкентда Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ўн олтинчи сессияси иш бошлади. Сессияни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. Халилов очди.

Мажлис аҳли Ўзбекистон халқ депутати, марҳум Қўзибоқар Синдоров хотирасини бир дақиқа сукут билан ёдга олди.

Депутатлар сессия кун тартибини тасдиқлади ва котибиятни сайлади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов сессияда катта нутқ сўзлади. Олий Кенгаш Республика Президентининг нутқи юзасидан қарор қабул қилди.

Кичик танаффусдан кейин мажлисни Ўзбекистон Олий Кенгаши раисининг ўринбосари Б. Бутров бошқарди.

Олий Кенгаш Раиси вазифасини бажарувчи Э. Халилов "Ўзбекистон Республикаси Олий мажлиси тўғрисида"ги конституциявий қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди. Қонун қабул қилинди.

Шундан кейин республика адлия вазири А. Мардиевнинг Ўзбекистон Республикасининг жиноят, жиноят-процессуал ҳамда маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексларининг лойиҳалари ҳақидаги маърузалари тингланди. Бу кодекслар ҳам Олий Кенгаш томонидан қабул қилинди.

Ўзбекистон парламенти ўз ишини давом эттирмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

Ш. З. БОБОХОНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МИСР АРАБ РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Шамсутдин Зиёвутдинович Бобохонов Ўзбекистон Республикасининг Миср Араб Республикасидаги Фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1994 йил 22 сентябрь

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

Ш. З. БОБОХОНОВГА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ ДИПЛОМАТИК МАРТАБАСИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Шамсутдин Зиёвутдинович Бобохоновга Ўзбекистон Республикасининг Фавқулодда ва мухтор элчиси дипломатик мартабаси берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1994 йил 22 сентябрь

ИЖОБИЙ ИШЛАРИМИЗНИ ОХИРИГА ЕТКАЗАЙЛИК

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ XVI СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ассалому алайкум, муҳтарам халқ ноиблари!

Қадрли дўстлар!

Олий Кенгашнинг бугунги XVI сессияси давлатимиз ва жамиятимиз тараққиётида муҳим аҳамиятта моликдир.

Аввало, бу сессия Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг уч йиллиги санасига тўғри келгани билан эътиборга сазовор. Куни кеча бўлиб ўтган байрам тантанаси бутун халқимиз ва жаҳон аҳлига танлаган йўлимизнинг тўғрилигини, мустақил тараққиётнинг ҳаётимиздаги аҳамиятини яна бир намоён этди.

Бу байрамни мамлакатимиз барқарорлик ва фуқаролар тотувлиги ҳукм сурган бир шароитда, бозор иқтисодиёти сари амалий қадамлар қўйилаётган, аҳоли ижтимоий жиҳатдан ҳар тарафлама муҳофаза қилинаётган, давлатимиз халқаро миқёсда кенг эътироф этилаётган бир вазиятда нишонлади.

Уч йил – тарих учун қисқа фурсат. Аммо жамият тараққиётини ҳал қилувчи замонда давр календарь варақалари билангина эмас, балки жамиятнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маънавий ҳаётида амалга оширилаётган ўзгаришларнинг теранлиги ва аҳамияти билан ўлчанади.

Тўла асос билан айтиш мумкинки, биз ўз миллий давлатимиз ривожининг бутун бир тарихий даврини босиб ўтдик, давлат тизими ва ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида муҳим ўзгаришларга эришдик.

Ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, халқимиз иродаси ҳамда ваколати билан сайланган дастлабки Олий Кенгаш давлатимиз ва жамиятимиз ҳаётида тарихий бурилишга асос солди, пойдевор қурди ва бошқарди.

Ўйлайманки, ҳозир ҳар биримиз, ҳар бир депутат бугун тарих бўлиб қолган фаолиятимиздаги биринчи қўйган қадамларимизни, ўша унутилмас кунларни хаёлда қайтадан яшаб тургандекмиз. Шу боис ўша мураккаб, чигал, айни вақтда шарафли кунларнинг мазмун-моҳиятини яна бир карра кўз ўнгимиздан, юрак ва тафаккуримиздан ўтказишимиз табиий ҳолдир.

Чунки, биз бу қисқа муддат мобайнида асрларга тенг долғали бир ҳаётни бошимиздан кечирдик. Тарихда асло ўхшаши бўлмаган ижтимоий жараёнларга дуч келдик. Тақдир бизнинг авлодимиз, сизу бизнинг зиммамизга мисли кўрилмаган синов ҳамда вазифаларни юклади.

Шунинг учун ҳам бугун босиб ўтган йўлимизга холисона назар ташлаш, уни даврнинг асосий хусусиятлари нуқтаи назаридан идрок этиб баҳолаш зарур, деб ҳисоблайман. Баҳолаганда ҳам шунчаки расмий кўз билан эмас, балки инсонийлик нуқтаи назаридан тўғри ва ҳалол баҳо бериш лозим.

Нега деганда, жамиятдаги ҳар қандай янгиланиш, ҳар қандай ўзгариш аввало инсон учун, унинг ҳаётини фаровон этиш учун амалга оширилмоғи даркор. Биз бу ғояни ўз фаолиятимизнинг бош мақсади деб белгиладик ва шу йўлдан оғишмай боришга интилмоқдамиз.

Аслини олганда, биз ҳисоботни халқимиз олдида, давр олдида беришимиз даркор. Қилган ишларимиздан элу юртимизга нима наф тегди, депутат, раҳбар, ёки оддий фуқаро сифатида ватанга қандай фойда келтирдик, деб ўзимизга савол берсак, менингча, адолат юзасидан иш тутган бўламиз.

Чунки оҳир-оқибатда бизнинг барча ишларимизга ҳаққоний баҳо берадиган одил ҳакам – бу халқ, шу азиз юртдошларимиздир.

Шу маънода ўтган даврга, аввало, дунёнинг сиёсий-ижтимоий жараёнлари нуқтаи назаридан назар ташлаш ўринлидир.

Маълумки, XX асрнинг сўнгги ўн йиллиги улкан ва унутилмас воқеаларга ниҳоятда бой бўлди. 70 йилдан зиёд вақт давомида дунё икки қарама-қарши лагерга бўлиниб, инсоният доимий таҳлика остида яшади. Жаҳонда ўзаро таҳдид ва қўрқув муҳити ҳукм сурди.

Айни пайтда ер юзининг турли минтақаларида миллий озодлик ва мустақиллик ҳаракатлари кучайиб борди. Мазлум халқларнинг эрк учун кураши асрнинг ғоясига айланди. Ўзга давлатларга тобе бўлиб келган кўплаб мамлакатлар бирин-кетин эркинликка эриша бошлади. Мустамлакачилик сиёсати ижтимоий ҳодиса сифатида халқаро майдонда ҳалокатга маҳкум этилгани тобора аён бўла борди.

Айтиш мумкинки, бу жараён XX асрнинг энг асосий, энг муҳим ижтимоий-сиёсий тамойили сифатида ажралиб туради.

Ва ниҳоят, аср адоғига келиб тарих тақозоси билан оламдаги йирик ва сўнгги империялардан бири бўлмиш СССР емирилди. Ҳар қанча олийжаноб шиорлар билан бежаб бўялса-да, моҳият эътиборига кўра мустамлака салтанати бўлган Совет Иттифоқи бесамар коммунистик тажриба қурбони бўлди.

Дунёнинг олтидан бир қисмини эгаллаган улкан мамлакатда мутелик ҳолатида яшаган халқлар қарамлик кишанларидан халос бўлдилар. Уларнинг ҳар бири ўз имконияти, ўз ақл-заковати даражасида миллий давлатларни барпо этишга киришди.

Ўзбекистон халқи ҳам асрий орзусига эришди. Азиз Ватанимиз узра истиқлол байроғи ҳилпиради.

Ҳурматли депутатлар!

Юртдошлар!

Кейинги тўрт-беш йилда орттирилган озми-кўпми тажрибамиз, жамиятимизда бўлаётган ўзгаришлар, мамлакатимизда кечаётган жараёнларнинг хусусиятлари дастлабки якунлар, ютуқ ва хатоларимизнинг сабоқлари ҳақида айрим хулосаларни чиқаришга имкон беради.

Лекин бундай хулосаларни баён этиш ва таҳлил қилишдан олдин, бир зумга бўлса-да, тўрт-беш йил муқаддам бошимиздан кечган 1989-1990 йилларга хаёлан қайтайлик.

Баъзи бир ғоят қийин, лекин табиий саволларга жавоб берайлик:

– Ўйлаб кўринглар, азиз дўстлар, ўшанда бизлар ким эдик?

– Ўша йиллар умуман қандай давр эди?

– Тақдиримиз, эркимиз кимларнинг қўлида эди?

– Каъба деб қаерга сиғинар эдик? Ҳар тонг "Ассалом!.. деган мадҳия оҳанглари остида кимларга қуллуқ қилиб уйғонардик?

– Тилимиз, динимиз қай аҳволда эди? Имом Бухорий, Ат-Термизий, Хожа Баховаддин Нақшбандларнинг муқаддас хокларига эътибор бормиди? Амир Темур, Бобур ва бошқа улуғ бобокалонларимизнинг буюк номлари қайси тупроқларга қоришиб ётган эди?

– Миллий ғуруримиз, инсонлик шаънимиз, урф-одатларимиз қандай тушунчаларга алмаштирилган эди?

– Хўш, ўзимиз-чи? Ўзимиз ўзлигимизни билармидик? Қандай муътабар замин, улуғ аждодларимизнинг ўлмас мерослари билан озиқланган ер ўғлонлари эканимизни англармидик?

– Айтинглар, ўша кезлари Ўзбекистонни дунёда биров билармиди! Биров бизлар билан ҳисоблашармиди? Жаҳон миқёсида бирор киши бизни назарига илармиди?

– Юртимиз қандай ва қанча беқиёс бойликлар хазинаси эканидан қай биримиз хабардор эдик?

– Гўё миллий ифтихор бўлмиш пахта, ҳақиқатда миллий ғурур ўрнига бўйинтуруқ бўлиб, халқимизни ялангоёқ қилишдан, бошимизга азоб-уқубат, таъна-маломатдан бошқа нима келтирарди?

– Яна бир бор эслаб кўринглар, азиз юртдошларим, куни кеча эмасмиди бошимизни кўтармасдан яшаганимиз? Кремлнинг ҳар бир имосига маҳтал бўлиб, ярим қуллик ҳолатида кун кечирганимиз?..

У кунларни унутишга бизнинг асло ҳаққимиз йўқ. Буни ҳаммамиз яхши англаб олишимиз зарур.

Ёки истиқлолнинг дастлабки чоғларини ёдга олайлик. Ўша пайтларда шундай чигал, хатарли вазиятлар рўй бердики, агар биз салгина янглишсак, ҳушёрлик ва қатъиятни озгина бой берсак, баъзи бир бақириқ-чақириқ йўлига ўтган "доҳий"ларнинг гапига кирсак, ўта хотиржамлик ва ғафлатга берилсак, эҳтимол, бугунги кунда халқимиз тақдири, ватанимиз тақдири бутунлай бошқа йўлдан кетиши, боши берк кўчаларга кириб қолиши мумкин эди.

Бунинам аниқ тасаввур қилишимиз керак.

Шукурки, Оллоҳ барчамизга шундай қийин фурсатларда ақл-идрок берди, сабр-матонат ато этди, бир-биримизга бўлган меҳр-оқибатдан айирмади. Халқимиз, миллатимиз шу мушкул синов кунларига том маънода бир тану бир жон бўлиб бардош берди, ўзининг улуғ фазилатлар соҳиби эканини яна бир карра намойиш этди!

Бунинг учун мен шу элу юртнинг бир фарзанди сифатида мана шу юксак минбардан туриб халқимизга таъзим қиламан.

Бизнинг бугун эришган энг катта ютуғимиз, энг катта бойлигимиз — халқимизнинг ақл-заковати, унинг танлаган йўлимизга ишончи, мамлакатимизда ҳукм сураётган халқлараро дўстлик, фуқаролар тотувлиги, юртимизнинг тинчлиги ва осойишталигидир.

Чунки фақатгина шу йўл билан халқимизни, миллатимизни таҳликали дунёда омон сақлаш ва камолга етказиш мумкин.

Азиз дўстлар!

Юқорида зикр этилган фикрларни умумлаштирсак, бугунги кунимизни тўқсонинчи йил билан солиштирсак, қиёсласак, ҳаётимизда бўлаётган ўзгаришларни, эришилган ютуқларимизнинг асосий мезони деб:

Биринчи навбатда, одамларнинг дунёқараши ўзгариши, ғурур, орият, шаън ва номус туйғулари кучайиши, ҳаётга ва меҳнатга муносабати, Ватанга, юртимизга меҳри, эгалик ва масъулият ҳисси кучайишини кўрамиз.

Қайта қуриш даврида кишилар онги бузилганини бир марта эслаб кўрайлик. Ўшанда бизлар ҳам юқумли бир касалга мубтало бўлувдик. Яъни, сохта демократия ниқоби остида қилинган узоқни кўзламаган турли ҳаракатлар ҳали ҳам ёдимизда. Биз шундай касалликдан бошқаларга нисбатан анча осон қутилдик.

Мамлакатимиз – ягона оила, деган ақида қарор топди. Жамоаларда, маҳалла-кўйда, оилада маънавий иқлим соғайганини ўз кўзимиз билан кўриб турибмиз. Бу янги даврнинг олийжаноб хусусиятларидан биридир.

Бугунги кунимизга хос ёрқин хусусиятлардан яна бири миллатнинг ўзлигини англашидир. Ниҳоят, қайси заминда яшаётганимизни ҳис этиш, қандай гўзал ва қадимий юрт фарзанди эканимизни тугал англаш фурсати келди.

Ҳаётимизда, умуминсоний қадриятларга интилиш билан бирга, Шарқ фалсафаси муносиб ўрин топяпти. Орамизда яна қайтадан мусулмончилик, халқимиз соддагина қилиб "ўзбекчилик" деб атайдиган меҳру оқибат, ўзаро чидам ва ҳурмат, ўзгаларнинг дардига ҳамдард бўлиш каби олийжаноб фазилатлар қарор топяпти. Бу улуғ ақидалар қалбимиз тўридан тобора кўпроқ жой олаётгани катта аҳамиятга эга.

Ота-боболаримиз дини бўлмиш Ислом динимизни қадрлаш, унинг таълимоти ва таъсири ҳаётимизни, маънавиятимизни янги маъно билан тўлдиришга хизмат қилмоқда. Буни ҳеч ким инкор эта олмайди.

Наслу насабини билмаган киши инсон саналмайди. Неча йиллар бизни тарихимиздан, динимиздан, маънавий меросимиздан ғофил этишга уриндилар.

Аммо биз ҳурриятни орзу этишдан, ҳуррият учун курашишдан чарчамадик. Маслагимизни, наслу насабимизни доимо ёдда сақладик.

Улуғ бобокалонларимиз руҳига, башарият тарихи ва маданияти хазинасига катта ҳисса қўшган улуғ аждодларимизга улар қолдирган улкан меросга муносиб бўлиш истаги жамиятимиз аъзолари орасида кенг ёйилиши, ҳар бир фуқаронинг онгидан

(Давоми 2-бетда).

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ МАЖЛИСИ

21 сентябрь куни республика Вазирлар Маҳкамасининг мажлиси бўлди. Унда вазирликлар, идоралар, давлат қўмиталари, уюшма ва корпорациялар ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раҳбарлари, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари қатнашди. Йиғилишда республика халқ хўжалигини қиш мавсумига тайёрлаш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулҳошим Муталов бошқарди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иштирок этди ва кун тартибига қўйилган масаланинг халқ хўжалигидаги ҳар қайси соҳа учун долзарб жиҳатлари хусусида гапирди.

— Қиш ҳар гал эшик қоқиб остонада тургандагина унга тайёргарлик кўриш зарурлиги ҳақида ўйлай бошлаймиз,— деди Ислом Каримов.— Ваҳоланки, ҳар йили халқимизни айнан бир хил муаммолар қийнайди. Гоҳ кўмир етмай қолади, гоҳ иссиқ сув қувурлари ишдан чиқади, ёки чироқ ўчади, кўчада транспорт қатнамай қўяди. Нега шундай? Нега масъул раҳбарлар бурчини тушуниб етмаяпти? Ҳокимлар одамлар ташвишини олдиндан ўйлаши лозим эмасми?

Президент вилоятлар, Тошкент шаҳри ҳокимликлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вазирликлар, идоралар, муассасалар ва ташкилотларнинг халқ хўжалигини қиш мавсумига тайёрлаш бўйича қилаётган ишлари етарли эмаслигини таъкидлади. Мутасадди раҳбарларга халқ хўжалигининг барча тармоқларида қишга тайёргарликнинг боришини пухта таҳлил қилиб чиқиш, мўлжалланган қишолди ишларини туғаллаш бўйича кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар кўриш вазифалари юклатилди.

Мамлакатимиз Президентининг топшириғига биноан Вазирлар Маҳкамаси қошида тузилган республика комиссияси аъзолари жойларда бўлиб, қиш мавсумига тайёргарлик ишлари қандай бажарилаётганини ўрганди. Республика Бош вазирининг ўринбосари Қ. Ҳаққулов ана шу комиссия текшируви хулосалари тўғрисида ахборот берди.

Энергетика ва электрлаштириш вазири В. Отаев, коммунал хизмат кўрсатиш вазири В. Михайлов, «Кўмир» акционерлик жамиятининг бош директори А. Лелеко, «Ўзбекбирлашув» бошқаруви раиси Б. Абдуғаниев ва бошқалар ўз тармоқларида қиш мавсумига ҳозирликнинг аҳволи ҳақида сўзладилар.

Йиғилишда муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. Халилов, Бош вазир ўринбосарлари иштирок этди.

(ЎзА).

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Пахта хирмонимиз 1 миллион тоннадан ортди. Йиғим-теримда пешқадамлик қилаётган Бухоро вилояти деҳқонлари қабул пунктларига 25 минг 200 тоннадан кўпроқ юқори сифатли уруғлик пахта етказиб бериб, бу соҳадаги режани адо этдилар.

● Эртага Хоразм воҳасида Муҳаммад Раҳимхон —Феруз таваллудининг 150 йиллигига бағишланган тантаналар бўлиб ўтади.

● Чирчиқда Германиянинг «Алкатель» фирмаси билан телефон алоқасини такомиллаштириш юзасидан ҳамкорлик қилишга келишилди. Келгуси йилда ГФР мутахассислари шаҳардаги телефон абонентлари сонини камида 2 бараварга оширишга кўмаклашадилар.

● Кеча «Ўзэлектроаппарат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида болалар ўйинчоқлари кўргазмаси очилди.

● 21 сентябрь куни валюта биржасида бўлиб ўтган савдода 10 та банк 1,2 миллион АҚШ долларини ҳар бир долларини 16 сўм миқдорида сотиб олди. Марказий банк 22 сентябрдан бошлаб махсус пул алмашув пунктларида АҚШ 1 долларининг сотиб олиш ва сотиш тижорат қийматини аввалги миқдорда—20 сўм қилиб қолдирди.

ҲАМДУСТЛИКДА

● Киевда Россия билан Украина ташқи ишлар вазирлари ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Унда асосан бу икки давлат президентларининг бўлажак учрашувида муҳокама этиладиган масалалар кўриб чиқилди.

● Чеченистон маъмурларига мухолифатчи бўлган Муваққат кенгаш раиси Умар Автурхонов Москвада бўлиб, Россия ҳукуматидан тегишли ёрдам олишга келишиб олди.

● Озарбайжон Буюк Британиянинг «Бритиш петролеум» бошчилигидаги Ғарбнинг 10 та компанияси билан Каспий денгизидаги нефть ва газ конларидан фойдаланиш юзасидан 30 йилга мўлжалланган шартнома тузди. Бу шартноманинг умумий миқдори 8 миллиард долларга етади. Бунга Россия Ташқи ишлар вазирлиги ўз муносабатини билдириб, бу битимни расман тан олмаслик ниятида эканликларини баён этди. Ташқи ишлар вазирлиги вакилининг фикрича, Россия ушбу битимнинг атроф-муҳитга келтирадиган зараридан ташвишланаётган экан.

● АҚШ долларининг Россия рублига нисбатан қиймати яна кескин ошди. Москва банклараро валюта биржасида бўлиб ўтган сўнгги савдода АҚШ 1 долларининг қиймати 2460 Россия рублига тенг бўлди.

● Россия алоқачилари 20 октябрдан бошлаб давлат телерадиокомпанияси эшиттиришларини бир кеча-кундуз давомида фақат икки соат—асосан ахборот эшиттиришларини узатишларини эълон қилдилар. Бу давлат телерадиокомпанияси ҳозиргача алоқачиларга улкан миқдорда— 410 миллиард рубль қарз бўлиб қолганлиги сабабли қилинмоқчи.

● «Ёзги вақт» тугаши муносабати билан Россия ҳудудида 25 сентябрь тун соат 3 да соат миллари бир соат орқага сурилади.

● Приморье ўлкасида юз берган фавқулодда сув тошқини оқибатида 45 минг гектар майдон сув остида қолди. Дастлабки маълумотларга кўра 3 киши ҳалок бўлди. 15 киши бедарак йўқолди. Табиий офат келтирган тахминий зарар 460 миллиард рублдан ортиб кетди.

● Сентябрь ойида Россия Президенти Борис Ельциннинг маоши 915 минг Россия рублини ташкил этибди.

ХОРИЖДА

● Эртага Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоевнинг Италияга тўрт кунлик расмий ташрифи ниҳоясига етади. У бу ерда Италия раҳбарияти билан турли соҳаларда ҳамкорлик қилиш юзасидан қатор ҳужжатларни имзолади.

● Мексика собиқ СССР ёрдамида Кубада барпо этишга киришилган нефтни қайта ишлаш заводини техника жиҳатидан қайта таъмирлаш учун 200 миллиард доллар миқдорида маблағ ажратадиган бўлди.

● Кеча НАТО ҳарбий ҳаво кучлари Босния сербларининг ҳарбий истеҳкомларига ҳаводан зарба бериб, битта танкни йўндириб юбордилар. Босния серблари эса Шимолий Атлантика ҳарбий блокини тинч аҳолини ўққа тутишда айблади.

● Японияниг Киото шаҳрида электр алоқасини ривожлантириш муаммолари бўйича биринчи умумжаҳон кенгаши иш бошлади.

● Канада радиосининг тарқатган ахборотига кўра, Пхеньянга Корея Халқ Демократик Республикасининг собиқ раҳбари марҳум Ким Ир Сен жасадини мўмиёлаш учун Россия мутахассислари келган.

ЎЗБЕК САНЪАТКОРЛАРИ —ЯПОНИЯДА

Куни кеча ўзбекистонлик бир гуруҳ санъаткорлар кунчиқар мамлакати бўлган Японияга жўнаб кетишди. Халқимизнинг севимли санъаткорларидан иборат гуруҳга Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги қошидаги санъат бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Бахтиёр Ёқубов бошчилик қилмоқда. Улар бир ҳафта давомида Японияниг турли шаҳарларида ўз концерт дастурларини намойиш қилишади. Гуруҳ таркибида Ўзбекистон давлат телерадиокомпанияси қошидаги Ўзбекистон халқ артисти Абдуҳошим Исмоилов етакчилигидаги мақомчилар ансамблининг яккахон хонандалари, Ўзбекистон халқ артистлари Фарруҳ Зокиров раҳбарлигидаги «Ялла» ансамбли, Насиба Абдуллаева ҳамда «Самарқанд» ансамбли хонанда ва созандалари бор.

Сафар харажатларини Япония маданият жамғармаси раҳбарияти кўтаради.

Ўктам ҲАЙДАВОЛОВ.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасида айни кунларда ишлар янада қизғин бормоқда. Корхонада қишлоқ хўжалик ходимлари учун энг зарур бўлган халқ истеъмоли моллари ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Айниқса механика ва йиғув цехларининг ишчилари бу ишда ўрнак кўрсатишмоқда.

СУРАТДА: металлни тешувчи Ойгул Умарқулова.

Козим Ўлмасов олган сурат.

ИЖОБИЙ ИШЛАРИМИЗНИ ОХИРИГА ЕТКАЗАЙЛИК

(Давоми. Боши 1-бетда).

мустаҳкам жой олиши — бу ҳам янги замоннинг муҳим хусусияти.

Ўзбекистон — муқаддас Ватан. Ота-боболар хоки ётган ер. Ўзимиз ётадиган ер. Фарзандларимизни шу заминга садоқат руҳида тарбиялаш, уларнинг қалбларида шу муборак заминнинг ҳар бир қаричига меҳру муҳаббат уйғотиш — бугунги куннинг энг устивор фазилатларидан бирига айланаётгани ҳаммамизни қувонтиради.

Тарихий шон-шуҳратимизни, бугунги кунимизни, жаҳонда тутган ўрнимизни англаб, порлоқ келажакка муносиб соғлом авлодни тарбиялаш ва вояга етказишга эътибор бераётганимиз ҳам — бугунги кунимизнинг ёрқин белгисидир.

Янги жамият ва давлат қуришда дадил қадамлар қўйдик.

Тоталитар тузумдан ва унинг бошқарув услубларидан батамом воз кечдик. Республикада жаҳон тажрибасига жавоб берадиган, ўзимизнинг дунёқарашимизга мос сиёсий тизим қарор топяпти.

Вилоятлар, шаҳар ва туманлар ҳудудида миллий онгимиз ва анъаналаримизга хос ҳокимлик институти барпо этилди. Айни замонда, маҳаллий ўз-ўзини бошқаришга, яъни маҳаллага катта эрк ва ҳуқуқлар берилди. Янги бошқарув тизими халқимиз табиатига, халқимиз талабига мос келиб, юртимизда тинчлик ва тотувликни сақлаш гарови бўлмоқда.

Бошқарувга янги ва ёш, жисмоний ва маънавий соғлом авлод вакилларининг кўпроқ жалб этилаётгани ҳам — бугунги куннинг яна бир фазилатидир.

Катта ютуқларимиздан яна бири шуки, биздан олдинги авлодлар озиқланган муборак заминда янги юксак бино — буюк давлат қуриш ва жаҳон давлатлари орасида муносиб ўрин эгаллаш учун ҳаракат бошланди.

Бу улуғвор мақсад сари сабот билан интилиш ҳам — янги давр аломатидир.

Юртимизда бошланган бундай ҳаракатларда фахрийларимиз, нуроний отахонларимиз ва онахонларимизнинг ҳиссаси катта бўлгани бизни беҳад қувонтиради. Уларнинг биз билан бирга, ёнма-ён, елкама-елка туриб, бизларга ақл ўргатиб, онгимизни бойитиб, керак бўлган чоғларда, бугунги тинч ва осойиш ҳаётимизнинг қадрини тўғри тушунтириб, савобли ишларимизга оқ фотиҳа бериб тургани бизга доимо мадад бўлади, кучимизга куч, ғайратимизга ғайрат қўшади.

Яъники, бизнинг жамиятда бўлиниш, парокандалик юз бермади. Аҳиллик ва умум маслаҳати қарор топди. Бу ҳам бизнинг энг муҳим ютуғимиз ва кучимиздир.

Айни замонда, ўз миллий мафкурамизни шакллантириб, ўзлигимизни тобора кўпроқ англаб бораётган бир шароитда бошқа миллатларга ҳурмат, юртимизда яшаётган ҳар бир инсонга — унинг ирқи, миллати, диний эътиқодидан қатъи назар — муносиб шароит яратиб бериш йўлида қилинаётган саъй-ҳаракатлар ҳам бугунги даврнинг энг олийжаноб фазилатидир.

Ҳурматли депутатлар!

Бугунги ҳаётимиздаги энг долзарб вазифа, бу — иқтисодий ислоҳатларни тез суръатлар билан пировардига етказиш, уларнинг самарасидан баҳраманд бўлишдир.

Бунинг учун бошлаган ишларимизни жадал давом эттиришимиз керак. Бугунги кундаги энг муҳим ва ҳал қилувчи вазифа — мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш ишларини охирига етказиш, мулк шаклини ўзгартириб, уни ўз эгасига топшириш деб биламан.

Бу вазифани бажаришда — хоҳ саноатда ёки қурилишда, хоҳ савдо ёки хизмат кўрсатиш соҳасида, хоҳ қишлоқ хўжалик тармоқларида бўлсин — ҳеч қандай расмиятчиликка, хўжакўрсинликка, "мендан кеттунча — эгасига етгунча" деган бепарволикка йўл бермаслик керак.

Белгиланган тадбирларимизда энг катта эътибор — мулкчилик шаклидан қатъий назар — корхона, ташкилот, хўжалик меҳнат жамоаларининг **иқтисодий мустақиллигини** янада мустаҳкамлаш, уларнинг масъулиятини оширишга қаратилади.

Яна бир муҳим масала. Шахсий ва хусусий мулк эгаларига, уларнинг даромадига кўз олайтирмасдан, кенг йўл очиб бериш. **Қонун ва фармонларимизда белгилаб қўйилган дахлсизлик ва кафолатларнинг қоғозда эмас, амалда бўлишига эришмоқ даркор!** Афсуски, ҳозирча ҳаётда шундай бўлмаяпти. Аввалги — ҳаммани сунъий равишда тенглаштириш даври ўтди. Бу масаладаги қарашимизни ўзгартиришимиз даркор. Чунки бир одам ҳалол меҳнати орқали бойиса, бошқаларга ҳам нафи тегади. Халқ бой бўлади.

Маълумки, меҳнат жамоаларига биз талай эркинликлар бердик.

Халқ хўжалигини бошқариш тизими қайта тузилди. Вазирликлар ва уларнинг органлари маъмурий бошқарув тизимининг жойлардаги бўлими сифатида тугатилди.

Давлат буюртмалари бекор қилинди ёки кескин қисқартирилди. Эркин нархга ўтдик. Бор ҳуқуқ ва имкониятлар бевосита ишлаб чиқарувчининг ўзларига бериб қўйилди.

Бу тадбирларимиз илк самарасини бермоқда. Лекин ислоҳотлар йўлидаги фаолиятимизни танқидий кўз билан холисона баҳоласак, кўп ачинарли ҳолатларни кўриш мумкин.

Аввало, ишлаб чиққан дастуримиз, тадбирларимизни ҳаётга тадбиқ қилишда айрим раҳбар ва ходимларнинг **тушунчаси, ислоҳотга муносабати ва масъулияти, иш бажариш интизоми** кўп жойларда талаб даражасида эмас.

Бир нарсани жуда яхши ўрганиб олганмиз: минбарларда, мажлисларда сўзга чиқиб, ислоҳотларни мақтаймиз, иш қиляпмиз, деб одамларни ишонтирамиз, баланд парвоз ваъдалар берамиз, амалда эса — бутунлай бошқа ҳолат.

Бундай юқумли касалликдан, хўжакўрсинга вайсашдан, расмиятчиликдан тезроқ қутилиш керак. Бундай ҳолатнинг чўзилиши, аввало, ислоҳотнинг ўзига, аҳамияти ва обрўйига доғ тушириши, охир-оқибатда эса, одамларимизнинг ислоҳотлардан ихлоси қайтишига сабаб бўлиши мумкин.

Бугунги энг муҳим вазифа — халқимизнинг, ишчиларимизнинг бор кучини бунёдкорликка сафарбар қилиш.

Албатта, ҳаммамиз ҳам биринчи навбатда, раҳбарлик лавозимида ўтирган кишилар, бугунги кун талабларига жавоб бериш учун билим ва малакамизни оширишимиз, замонавий тажрибаларни қунт билан ўрганиш, изланиш ва тадбиркорлик йўлида ўзимизни аямаслигимиз лозим.

Албатта, тайёр раҳбар ва мутахассисларни топиш қийин. Аслида бу — энг мураккаб масала. Чунки раҳбарлик қобилияти ҳам одамнинг пешонасига битилган бўлади. Агар раҳбар эгаллаган лавозимига муносиб бўлса, ўша жойда халқ ўз ҳимоясини топади. Лекин, минг афсуски, раҳбарларимизнинг кўпчилиги ҳануз боқимандалик кайфиятидан қутилгани йўқ, эски тизимнинг қотиб қолган услуб ва асоратларидан халос бўлмаяпти.

Кимдир юқоридан келиб уларга ҳамма шарт-шароитларни ташкил қилишига умид боғлаб, ўз масъулиятини сезмасдан ўтирган раҳбарларни учратиш жуда ачинарли ҳолдир.

Ҳаммамиз яхши тушунамиз: бугунги қийинчиликларни енгиш, тўғри йўл топиш, бу — жуда мураккаб ва қийин вазифа. Лекин, шу билан бирга, раҳбарлик қобилияти бўлган, керак бўлса, қаттиққўллик хусусиятларига эга, инсофли, диёнатли одамларнинггина раҳбарлик тўнини кийишга маънавий ҳаққи бор. Элим, юртим деб ёниб яшаш керак деган шиор энг аввало ана шу раҳбарларнинг ҳаётий маслаги бўлмоғи лозим.

Ҳаётий тажриба шуни кўрсатдики, инсофли, янгиликка интилувчи, кучли раҳбар атрофида соғлом фикрловчи, изланувчан, тадбиркор ва ишбилармон кишилар кўпаяди. Қарабсизки, бундай иш қайнаб турган жойда муҳит ҳам соғлом, одамларнинг кайфияти ҳам яхши.

Муҳит қаерда носоғлом? Бу саволга аниқ жавоб бериш мумкин.

Қўлидан иш келмайдиган, манманликка берилган, ғўдайган, атрофидагиларни менсимайдиган, уруғчилик, маҳаллийчиликни авж олдирган, аввало ўз манфаатини кўзлайдиган раҳбар шундай носоғлом аҳволга, жанжал, тўполон, қарама-қаршилик ва адоватга тўла муҳитга сабаб бўлади.

Халқимиз "бир кун жанжал бўлган жойдан қирқ кун барака кетади", деб бежиз айтмайди, муҳити носоғлом бундай хўжалик ва туманларда ҳақиқатдан ҳам файзу барака ва омад йўқолади. Шунга қараб, хулосани ўз вақтида чиқарсак, ишимиз ҳам ўнгидан келиб, тезроқ юришиб кетади.

Ҳурматли халқ ноиблари!

Ҳаммангизга маълумки, бизга эски тузумдан мерос бўлиб қолган носоғлом иқтисод асоратларини йўқотмасдан, айниқса, хом ашё минтақасига айланган, бир ёқлама ривожланган ишлаб чиқаришни ўзгартирмасдан туриб, тўла мустақилликка эришиш қийин.

Ўтмишнинг бундай оғир асоратларини ҳали ҳамон сезиб турибмиз.

Шу боисдан ҳам эски хатоларни тузатиш билан бир вақтда, бутунлай янги иқтисодиётни шакллантиришимиз керак.

Соҳа тизимлари жиддий ўзгартиришларга муҳтож. Қисқа вақт мобайнида кескин ўзгаришларга эришиш, биринчи навбатда, ихчамгина замонавий технологияга суянган тайёр маҳсулот чиқарувчи корхоналарни бунёд этиш ўта мушкул экани равшан ва бу кўплаб маблағ ҳамда инвестицияларни талаб этади.

Лекин бугуннинг ўзидаёқ халқ хўжалигини жумҳурият эҳтиёжлари ва халқ талаблари томон буриш учун бутун кучимизни сарфлашимиз зарур. Бу соҳада дастлабки қадамлар қўйилди. Энди уларни мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш керак.

Маълумки, ҳар қандай давлат, шу жумладан, жумҳуриятимиз ҳам энергетика мустақиллигига эришгандагина чин маънода мустақил бўла олади. Яқин-яқингача биз ҳаёт-мамотимизга дахлдор нефть, нефть маҳсулотлари ва энергия ресурсларини асосан Россиядан олиб келишга мажбур эдик. Лекин кейинги икки-уч йил мобайнида бу соҳада ҳам мустақилликка эришиш йўлида кўп иш қилинди. Мен бугун Мингбулоқ, Кўкдумалоқ конларини ўзлаштиришда матонат кўрсатган инсонларга яна бир бор ташаккур айтаман.

Бугун эса вазият ўнгланмоқда. Ёқилғи-энергетика мажмуи яхши ишламоқда. Нефть, табиий газ, кўмир қазиб олиш ҳажми кўпайди. Нефть қазиб олиш ҳажми икки баробар ортди, мамлакатимизнинг ўзида мазут, дизель ёнилғиси, нефть мойларини ишлаб чиқариш сезиларли даражада ортди. Бу борада Мингбулоқ ва Кўкдумалоқдаги нефть конлари яхши истиқболлар очмоқда. Бухоро нефтни қайта ишлаш заводини қуриш ишлари жадал давом этмоқда.

Бутун Ёқилғи-энергетика комплексини бундан буён ҳам жадал ривожлантириш сиёсатимизнинг устивор вазифаси бўлиб қолаверади.

Жумҳуриятимиз ҳамиша ўзининг қишлоқ хўжалик соҳасида етиштириладиган хомашёси билан донг таратиб келган. Шу нуқтаи назардан, қайта ишлаш соҳаларида ихчамгина ва тижорат талабига жавоб берадиган корхоналарни қуриш ва уларни замонавий технология билан таъминлаш, сифатли ва рақобатга бардошли халқ истеъмол маҳсулотлари тайёрлашни йўлга қўйиш муҳим стратегик вазифа бўлиб қолмоқда.

Энди биз хомашё ёки арзон-гаров ярим тайёр маҳсулотлар эмас, аксинча, замонавий, ўта харидоргир тайёр моллар сотишни ўрганишимиз зарур.

Ҳудудий тизимни такомиллаштиришга ҳам алоҳида эътибор бериш зарур. Вилоятлар ва Қорақалпоғистон Республикасининг салоҳияти ва меҳнат имкониятларидан етарли даражада ва самарали фойдаланаётгани йўқ.

Юртимизда ҳалигача ишлаб чиқариш базаси ривожланмаган. Инфраструктураси қолоқ аҳоли пунктлари ва қишлоқлар кўплаб топилади.

Афсуски, айрим жойларда одамлар сифатли ичимлик сув, табиий газ ва маиший хизмат турларидан баҳраманд бўла олмаяпти. Галдаги вазифа қишлоқ аҳолисига ҳам шаҳардагидан қолишмайдиган шарт-шароит яратиб беришдан иборатдир.

Бунинг учун ҳудудларни комплекс ҳолда ривожлантириш, қишлоқнинг ижтимоий қиёфасини тубдан ўзгартириш — бугунги долзарб вазифамиздир.

Илгари бир неча бор таъкидлаган гапни яна бир марта қайтариб ўтмоқчиман: ўзининг келажагини ўйлайдиган ҳар бир давлат, аввало, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга кўмак бериши зарур. Унга ҳар томонлама: иқтисодий, моддий ва илмий-техник жиҳатдан ёрдам қилмоғи шарт. Қишлоқ иқтисодимиз ва халқимиз фаровонлиги пойдеворидир.

Биз шу пайтгача қишлоқ хўжалигига асосий эътибор бериб келдик ва шундай бўлиб қолажак. Бу соҳага кўп имтиёзли иқтисодий шароит яратилмоқда. Пахта ва ғалланинг харид нархлари бир неча марта оширилди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг деярли барчаси эркин нархларда сотилмоқда. Давлат буюртмасини пешма-пеш камайтириб, хўжаликларнинг ўзига кўпроқ иқтисодий эркинлик беряпмиз. Давлат хўжаликлари жамоа ва ижара хўжаликларига айлантирилмоқда.

Деҳқон-фермер хўжаликлари сони, улар ихтиёридаги ер майдонлари ва томорқалар кўпаймоқда.

Шу билан бирга, қишлоқдаги ислоҳотлар тоқат қилиб бўлмайдиган даражада суст кечаётганини ҳам тан олиш керак.

Билмадим, сиз ҳурматли депутатлар буни қандай баҳолайсиз, лекин, менимча, қишлоқда ўтказилаётган ислоҳотларни охиригача етказиш йўлида тўсиқ-ғов бўлиб турган **расмиятчилик, лоқайдлик, ўтакетган бепарволик, боқимандалик ва порахўрлик** каби иллатларга қарши жиддий кураш бошлаш вақти келди, деб ўйлайман.

Токайгача ислоҳот йўлида қонун-қарорлар қабул қилиб, уларни амалга оширишга турли поғоналарда тўсиқ бўлиб турган масъулиятсиз, ўз манфаатларидан ўзга ҳеч нарсани билмайдиган одамларга чидаб юрамиз?

Токайгача тили бошқа-ю, дили бошқа бўлган одамларни сафимизда сақлаймиз?

Бугунги вазиятга бир назар ташласак, юқорида — Республика даражасида қабул қилинган фармон ва қарорлар жойларга етиб боргунча, айрим мунофиқ амалдорлар уларни амалга ошириш у ёқда турсин, мазмунини ҳам ўзгартириб юборади. Айтинглар, токайгача бу аҳволга тоқат қилиб турамиз?

Ҳурматли юртдошлар!

Ўзбекистон учун, халқимиз учун, иқтисодий мустақиллигимизга эришиш учун ғаллага бўлган эҳтиёжимизни ўз кучимиз билан қондиришнинг аҳамияти ҳақида ортиқча гапиришнинг ҳожати йўқ.

Оддий ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, халқимизни боқиш учун 3 миллион 800 минг тоннага яқин ғалла керак. Шунча ғалла тайёрлаш учун Ўзбекистонда тўла шарт-шароит ва имконият бор. Шу йилнинг ўзида ғаллакорлик учун 650 минг гектар суғориладиган ва 550 минг гектар лалми ер ажратилган эди.

1995 йилда эса бу мақсадларга, лалми ердан ташқари, суғориладиган ернинг ўзидан 1 миллион гектарга яқини ажратилиши белгиланди. Ўзингиз бир ҳисоб-китоб қилиб кўринг, қадрли дўстлар, агар шунча суғориладиган ернинг ҳар гектаридан 35-40 центнердан ғалла олсак — марра бизники.

Лалми ерлардан эса ўртача 10 центнердан ҳосил олинса, бу — яна қўшимча 500 минг тоннадан ортиқ ғалла демакдир.

Яна такрорлаб айтаман, республика бўйича ўртача 40 центнердан ғалла олиш, бу — қўлимиздан келадиган вазифа. Ахир, қачонгача олтинимиз, пахтамиз эвазига четдан ғалла олиб келамиз. Токи, ғалла мустақиллигига эришмас эканмиз, иқтисодий мустақиллик ҳақида гапириш ортиқча.

Лекин, бугунги кунда аҳвол жуда ачинарли. Ўзларинг айтинглар: нега Самарқанд вилоятининг Жомбой туманида айрим бригада ва хўжаликлар 60-65 центнердан хирмон кўтаради-ю, Тошкент вилоятида ва бошқа қолоқ туманларда бу кўрсаткич ўртача 22 центнердан ҳам ошмайди?

Қорақалпоғистонда сувли ердан олинган ўртача ҳосил 8 центнер бўлса, буни биз қандай баҳолашимиз керак?

Бунинг сабабини, биринчи навбатда, раҳбарларнинг масъулияти ва ерга муносабати сустлигида кўриш керак. Қолаверса, узоқ йиллар мобайнида биз "пахта, пахта" деяверib, ғалла етиштириш технологиясини, сир-асрорини унутиб қўйдик.

Нафақат СССР, балки бутун дунёдаги социалистик давлатларнинг пахта мустақиллигини таъминлаган мамлакатимиз, нима учун нон ва ғалла масаласида ўзининг мустақиллигига эриша олмайди?!

Мустақиллик, истиқлол ҳақида баландпарвоз гаплар билан юрган айрим ҳокимлар ва хўжалик раҳбарларига шу саволни беришимиз керак:

Барака топкурлар, халқимизнинг асосий озиқаси бўлмиш нон билан таъминлашда белни қаттиқ боғлаб, ўзларингни кўрсатинглар. Ҳақиқатда ҳам Ватан ва юрт мустақиллиги ва истиқболига садоқатли эканингизни сўзда эмас, амалда исбот қилинглар!

Ҳамма, айниқса ҳокимлар билиб қўйсин: бу масала бўйича сўроқ жуда қаттиқ бўлади! Бундан буён ҳар бир раҳбарнинг фаолияти Ватаннинг иқтисодий мустақиллигини таъминлашга нечоғли ҳисса қўшгани билан ўлчанади.

Шу маънода ўзимизни картошка билан таъминлаш масаласини олиб кўрсак, ҳеч қандай ақлга сиғмайдиган аҳволга дуч келамиз. Ўтган йили Голландиядан келтирилган 12 минг тонна уруғлик картошканинг 3 минг тоннаси чириб кетган. Сабаби — ишга масъулиятсизлик, халқ мулкига хиёнат. Аввало, технология талабига кўра июнь-июль ойларида экилиши лозим бўлган картошка, бир ой кеч — августда ерга тушган. Қолаверса, ихтисослашган сабзавотчилик институтимиз бўлатуриб, уруғликнинг бизнинг шароитимизга мос келадиганини танлаб олиш учун ҳеч ким сафарбар қилинмаган. Бу ҳол бу йил ҳам такрорланганига нима дейиш мумкин? Бу иқтисодий кўпорувчиликка ким жавоб беради? Ким айбдорларни жазолайди? Бундай ҳолатларни кўриб одам ёниб кетади!

Муҳтарам дўстлар!

Халқимиз бекорга "Ерни боқсанг, ер сени боқади", деб гапирмайди. Афсуски, ерга муносабатимизни ижобий баҳолаш қийин. Бошқа давлатлар билан солиштирганда, бизда ер унумдорлиги, ҳосилдорлиги бир неча марта кам эканини ҳаммамиз яхши биламиз-у, лекин нега тегишли чора кўрмаймиз?

Яна бир мисол: бугунги кунда одамларнинг эҳтиёжини қондириш учун ажратилган сувли томорқа ерлари майдони тахминан 700-750 минг гектарни ташкил этади. Томорқага ишлов бериб, катта даромад топиб, рўзғорини обод қилаётган миришкор деҳқонларимиз жуда кўп.

Шу билан бирга, айрим жойларда ҳар қаричи олтинга тенг бебаҳо томорқа ерларини ажриқ босиб ётганини кўрган одам: "Ажабо, ер эгаси ҳам шунчалик ношукур бўладими?!", деб ҳайратдан ёқасини ушлайди.

Қиссадан ҳисса шуки, томорқани ерни севган, ерга меҳри баланд, ерни улуғлайдиган деҳқонларга беришимиз керак. Ерни тепган, ерни хор қилиб қўйган одамларни томорқадан маҳрум қилиш зарур.

Агар замонавий юксак деҳқончилик маданияти нуқтаи назаридан қарасак, Ўзбекистон шароитида 4 миллион 200 минг гектар сувли ер бўлса, ана шу майдонда аҳолининг бор-йўғи 7-10 фоизи ишлаб, иқтисодимизнинг, халқимизнинг қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини ҳар томонлама таъминлаши мумкин.

Қишлоқда истиқомат қилаётган аҳолининг қолган қисмини бошқа етарли даромад берувчи тармоқлар, саноат, қурилиш, савдо ва халқимизга хизмат қилувчи бошқа соҳаларга жалб этиш масаласини ҳал қилишимиз даркор.

Мисол учун, Жанубий Корея Республикасида 2 миллион гектар суғориладиган ердан, яъни Ўзбекистонга нисбатан икки марта оз ердан олинадиган маҳсулот, 42 миллионлик халқини таъминлаб, яна экспортга ҳам жўнатилади. Қишлоқ хўжалиги соҳасида бор-йўғи 5-7 фоиз ишловчи аҳоли банд, хулосани ўзингиз чиқараверинг.

Ҳурматли халқ ноиблари!

Шу йилнинг 1 июлидан жумҳурият ҳаётида, иқтисодий ислоҳотларни ривожлантириш соҳасида янги босқич бошланди. Янги миллий пул бирлиги — сўмни муомалага киритдик. Биз бу муҳим ишга узоқ ва пухта тайёргарлик кўрдик. Миллий валюта — бу миллий ғурур, давлат мустақиллиги рамзи ҳамда эгамен давлат белгисидир. У юксак қадр-қиммат ва куч-қувватга эга бўлмоғи керак.

Бунга эса рақобатга бардошли маҳсулотларнинг, шунингдек, заҳираларнинг етарлилиги билан эришилади. Асосий вазифа миллий пул бирлигимизни мустаҳкамлаш ва уни дунёда ҳамма бирдай қадрлайдиган валютага айлантиришдан иборатдир.

Жумҳуриятимиздаги ҳар бир кишининг, корхонанинг фаровонлиги муомаладаги миллий валютанинг барқарорлигига боғлиқ эканини ҳеч қачон эсимиздан чиқармаслигимиз керак.

Ўз валютамизнинг барқарорлиги ва эркин муомаласини таъминлаш учун ишлаб чиқилган ва ҳукумат қабул қилган тўртта дастурни амалга оширишимиз зарур.

Биринчидан, сўмнинг харид қувватини ошириш учун тез орада бозорларни харидоргир маҳсулотлар билан тўлдириш зарур. Асосий вазифа халқнинг энг зарур эҳтиёжларини қондириши керак бўлган ўз маҳсулотларимизни ишлаб чиқаришни кўпайтиришдан иборат.

Бунинг учун биз халқ истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган корхоналарга ҳар томонлама ёрдам бериб борамиз, инвестицияларни биринчи навбатда ўша тарафга йўналтирамиз, уларни хом ашё ва кредит ресурслари билан таъминлаймиз. Ушбу йўналиш бўйича сезиларли ижобий ўзгаришлар бор. Истеъмол товарлари ишлаб чиқариш йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Бу — енгил, озиқ-овқат ва маҳаллий саноатлар хизматидир.

Аҳолига сотилаётган истеъмол товарларининг умумий ҳажмида ўзимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар улуши ортиб бормоқда. Бу ҳол, шубҳасиз, барчамизни қувонтиради, лекин хотиржамликка берилмаслигимиз керак.

Биз ҳали кўплаб зарур озиқ-овқат ва саноат маҳсулотларини четдан олиб келишга мажбур бўляпмиз. Бу муаммони тезроқ ҳал этиш лозим.

Иккинчидан. Биз такрор-такрор таъкидлаганимиздек, ислоҳотнинг асосий йўналишларидан бири — экспорт имкониятларини кенгайтириш, корхоналарни экспорт учун маҳсулот ишлаб чиқаришга мувофиқлаштириш, жаҳон бозорида ўзимизнинг мустаҳкам мавқеимизни эгаллашдир. Бундан кейин ҳам экспорт учун маҳсулот ишлаб чиқариш йўлини белгилаб олган корхоналарга хомашё билан таъминлашда ҳам, инвестиция олишда ҳам имтиёзлар бериб борамиз. Биз шундай имкониятлар, шундай механизмлар яратайликки, токи корхоналаримиз жаҳон бозорида рақобатга бардош бера оладиган маҳсулот ишлаб чиқаришга тўла юз тутсин.

Улар ўз маҳсулотлари билан жаҳон бозорига чиқиб, қатъий валюта ишлаб топишни ўрганишлари ва республика хазинасини тўлдиришлари шарт. Бу уларнинг давлат олдидаги, ўз жамоалари олдидаги, бутун халқ олдидаги вазифаси, муқаддас бурчидир.

Учинчидан. Молия-кредит сиёсатини изчил ўтказиш шарт. Биз ўз молиявий қувватларимиздан тежаб-тергаб, ҳисобдонлик билан фойдаланишни ўрганайлик, унинг сочилиб кетишига йўл қўймайлик. Халқ хўжалигига сарфланган ҳар бир сўм катта фойда билан қайтиши ва республиканинг эртанги куни учун, келажаги учун ишлаши шарт.

Корхоналар, ишбилармонлар давлатдан олган маблағлари, кредитларини фойдали ва аниқ мақсадлар учун йўналтириш масъулиятини таъминлаш ёзилмаган қонунга айланиши шарт. Айни пайтда кредитларни ўз вақтида қайтаришга ҳам ўрганиш керак. Ва ўз навбатида кредит бериш шартлари шундай бўлсинки, корхона қарз олиш масъулиятини доим ҳис этиб турсин. Ундан маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун самарали равишда фойдаланишга ҳаракат қилсин.

Тўртинчидан. Энг муҳим масала — ички бозоримиздаги истеъмол моллари ва муомаладаги нақд пул ҳажмининг мутаносиблигини таъминлаш — пул қадрини сақлаш ва кучайтиришнинг асосий гарови ва шартидир. Фақатгина шу йўл билан инфляцияга қарши курашиш ва унинг даражасини кескин пасайтириш имконига эга бўлишимиз мумкин. Фақат шунинг ҳисобидан миллий валютамиз саломатлигини сақлаймиз.

"Сўм"имиз қандай куч билан ишлай бошлаганини биз ҳаммамиз ҳис этиб улгурдик. Деҳқон бозорида нарх-наво кескин тушди, пулнинг қадрсизланиши кескин даражада пасайди. Ва бу ижобий жараённи мустаҳкамлаш керак.

Зикр этилган фикрларнинг асосий маъноси шуки, муомаладаги пул ҳажмини кўпайтирмаслик, яъни пул эмиссиясининг ошишига, пулнинг аҳоли қўлида ушланиб қолишига йўл қўймаслик керак. Ҳаётдаги оддий бир қоидага эътибор берайлик: аҳолининг қўлидаги нақд пулнинг ҳажми кўпайиши билан одамларнинг ҳаёт даражаси ўсмайди.

Дастоҳ — ўз қўлимизда деб, миллий пулимизни кўпроқ босиб чиқариш, шунинг ҳисобидан, аҳоли қўлига кўпроқ қуруқ пул етказиб бериш бугунги кунда қийин вазифа эмас.

Ҳаёт даражаси ўсишига эришмоқ учун, албатта, меҳнатчилар оладиган маош, нафақахўрларга бериладиган нафақа, студент ва ўқувчиларнинг стипендияси, умуман одамларнинг даромадлари ўсиши керак. Лекин пул ҳажми ўсишига нисбатан, ундан ҳам олдин ички бозоримиздаги моллар ва пулли хизматлар ҳажмини тез суръатлар билан оширишни таъминлашимиз лозим.

Содда қилиб айтганда: ҳар қайси кишининг киссасида бўлган пулига бозоримизда етарли даражада керакли мол ва эҳтиёжимизни қоплайдиган хизмат турлари бўлиши керак.

Азиз дўстлар!

Ислоҳотларимизнинг муҳим тамойилларидан бири — аҳолининг кам таъминланган табақаси, яъни, қариялар, ногиронлар, болаларни муҳофаза остига олиш, уларни пухта ҳимоялашдир. Ёшларнинг билим олиши, касб-ҳунар эгаллаши, иш билан таъминланишига ҳар томонлама ёрдам бериш давлатимизнинг муқаддас бурчидир.

Бундай керакли ва савобли мақсадларни амалга оширишда биз аҳолининг ўз-ўзини бошқариш тизимига, бугунги ҳаётимизда катта аҳамиятга эга бўлган маҳаллаларга суяниб ишлашга қарор қилдик.

Ҳар бир банкнинг маҳаллий бўлимларида махсус ҳисоб варақалари орқали, маҳаллалар қарорларига биноан, кам даромадли ва муҳтож оилаларга ёрдам бериш ҳақида фармон чиқардик.

Ишонамизки, бундай олижаноб ишларни ҳаётга тадбиқ этишда, адолат сақлашда маҳаллаларимизнинг оқсоқоллари ва ишончли фаоллари ўз куч-ғайратини кўрсатади ва халқимиз назарида обрўсини янада оширади.

Ижтимоий ёрдам беришнинг ҳам яхлит, пухта бир тизими ишлаб чиқилиши даркор. Бунда давлат ва жамоатчилик идоралари, айниқса касаба уюшмалари, турли хайрия жамғармалари биргаликда ҳаракат қилмоғи жоиз.

Азиз дўстлар!

Биз қураётган жамият адолат ўрнатишни, ҳеч кимни оғир аҳволда ва муҳтожликда қолдирмасликни ўзининг энг катта мақсади, деб билади. Унинг оёққа туриши учун зарур ёрдам беради. Шундай экан, илгари айтган бир гапимни яна такрорлайман: **Инсон — ислоҳот учун эмас, ислоҳот — инсон учун хизмат қилиши керак.**

Айни вақтда ҳар қайси инсон, аввaламбор, фарзандларимиз республикамизнинг тараққиёт сари қўйган ҳар бир қадамини ўз орзу-ниятлари ушалиши учун туғилган яна бир имконият деб англаши лозим. Бунинг учун биз болаларимизни собитқадам, ҳақиқий ватанпарварлик руҳида тарбиялашга эътибор беришимиз керак.

Бундай тарбия асосида авлодлар ворислиги ётмоғи керак. Бизнинг онгу шууримизга катталарга ҳурмат, ишда, одамлар билан муолмала-муносабатда ота-онамиздан ўрнак олиш, ота-боболаримиз бошлаган ишни давом эттиришдек олижаноб туйғулар сингдирилган. Халқимизнинг бу анъанасини ҳар томонлама ўстиришимиз ва мустаҳкамлашимиз зарур.

Бу муҳим вазифани бажариш учун ўқув ва тарбиядаги услубларни муттасил такомиллаштирмоқ керак.

Ҳам давлат, ҳам ижтимоий ташкилотлар, янги пайдо бўлаётган бирлашмалар ва жамғармалар ўз кучларини мужассамлаштириб, бир ёқадан бош чиқариб, маҳалла-мактаб-оила ҳаракатларини амалга оширишда, жисмонан бақувват, ахлоқан етук, руҳан соғлом авлодни тарбиялашда ҳеч қандай куч ва маблағларини аямасликлари керак.

Бундай сиёсат фаровон ва мустақил Ўзбекистонимизнинг пойдеворини мустаҳкам қилишимизда устивор давлат дастурига айланиши даркор. Бизнинг барча маънавий, ахлоқий, иқтисодий, ижтимоий-сиёсий муносабатларимиз ана шунга суяниши лозим.

Ахир, маданиятимиз, тарихимиз — бизнинг энг катта, кўз қорачиғидек асрайдиган бойлигимиз. Улар ҳеч қачон эскирмайди, инқирозга юз тутмайди, яроқсиз ҳолга келмайди. Улар одамни, жамиятни маънан ёшартириб турадиган бебаҳо неъматлардир. Ана шу неъматдан ҳар бир кишини баҳраманд этиш — биз қураётган жамиятнинг асосий мақсадидир.

Яқинда, шу ўқув йили бошланиши билан, Тошкентнинг эски шаҳар қисмида 24-инчи мактабнинг янги биноси қуриб битказилди. Бу мактаб бугунги замонавий ҳаёт талабларига жавоб берадиган ўқув даргоҳига айланди. Бир қарашда, бу мамлакат миқёсида, Тошкент шаҳри миқёсида унчалик кўзга ташланмайдиган воқеа. **Лекин, бунга бошқача кўз билан қарасак, шу мактабда тарбия олаётган 1800 боланинг 1800 оиласи мана шу ғамхўрликдан баҳраманд ва бахтиёр бўлганига мен ишонаман.**

Қани энди, шундай олижаноб воқеалар юртимизда, ҳар бир шаҳар, туман ва қишлоқда янада кўпроқ бўлса! **Қани энди, ҳар қайси ҳокимлик вазифасида ўтирган, ўзини халқ етакчиси деб ҳисоблайдиган раҳбар биттадан шунга ўхшаш мактаб қурса!**

Шундай олижаноб вазифани ўз зиммасига олиб, ҳамма имкониятларни сафарбар этиб, жойлардаги ҳокимларимиз ҳар бир туманда камида биттадан замонавий, ҳавас қилса арзигулик мактаб қуради деб ишонаман!

Ўзларинг бир ҳисоблаб чиқинглар, шу ишимиз билан қанча фарзандлар ва уларнинг ота-оналарини рози қиласиз!

Биз қураётган жамият чинакам инсонпарварлик жамияти бўлиши даркор.

Ўзбекистонда яшаётган ҳар бир инсон, ҳар бир миллат вакили ушбу ҳаёт неъматларидан баҳраманд бўлиш ҳуқуқи ва имкониятларидан фойдаланиш олсин.

Уларнинг ҳар бири бошини баланд кўтариб, фахр ва ғурур билан: "Мен — озод ва обод Ўзбекистоннинг эркин фуқаросиман!", дея олсин.

Ҳурматли депутатлар!

Ўзбекистон парламенти ўз вазифасини шараф билан адо этди.

Давлатчилигимиз, иқтисодий ислоҳотлар ва умуман янги ҳаёт биносига тамал тошларини қўйиш сизларга — мана шу муҳташам залда ўтирган инсонларга насиб этди. Бу — катта бахт.

Конституцияда кўзда тутилган ва сизлар тасдиқлаган Олий Мажлис фаолиятига келсак, сайловга ҳозирдан тайёргарликни бошлашимиз керак.

Илгари баёнот берганимиздек, янги сайлов кўп партиялик асосида, жамиятдаги барча сиёсий кучлар, ижтимоий табақаларнинг кенг иштирокида, халқаро ташкилотларнинг кузатуви билан, ҳақиқий демократик тарзда ўтишига шак-шубҳа йўқ.

Табиийки, сайловда қатнашадиган ҳар бир партиянинг, ҳар бир жамоат ташкилотининг ўз дастури ва ўз шиорлари бўлади. Аммо, бизнинг фикримизча, янги сайловларда бизнинг умумий миллий шиорларимиз, давлат аҳамиятига эга умумий мақсадларимиз ҳам баралла жаранглаши зарур.

Шундагина биз умуммиллий жипсликни ва аҳилликни таъминлай оламиз. Айни замонда умуммиллий шиорлар сайловга қатнашувчи турли партиялар ва жамоат ташкилотларининг дастурларига ҳам ижобий таъсир этади, деб ишонсак бўлади.

Сайловдан олдин халқимизнинг эътиборини ва ҳаракатини жалб этувчи мақсадларни ҳаётимизнинг ўзи аниқ ва равшан этиб олдимизга қўйяпти. Уларнинг барчаси халқимизнинг дилида ва тилида турибди.

Хўш, бу шиорларнинг мазмуни ва моҳияти нималардан иборат?

Биринчидан, **бугунги устивор ақидамизда собит бўлайлик, яъни — жамиятимиздаги тинчлик, осойишталик ва барқарорликни янада мустаҳкамлайлик!**

Иккинчи шиоримиз: **Маънавият ва маърифатни юксак даражага кўтарайлик! Умумбашарий ва миллий қадриятларни уйғунлаштириш негизида миллий онг ва демократик тафаккур тарбиясини кучайтирайлик!**

Учинчидан, **қонун устиворлиги заминида кучли тартиб ва интизом ўрнатайлик! Ирқи, миллати ва эътиқодидан қатъи назар, ҳар бир фуқаронинг ҳақ-ҳуқуқларини таъминлайлик!**

Тўртинчи шиоримиз: **иқтисодий ҳаётимизда мулк шаклини ўзгартириб, мулкни ўз эгасига топширайлик! Эркинлик, тадбиркорлик ва ташаббускорлик асосида халқимизга фаровон ҳаёт яратиб берайлик!**

Бешинчидан, **жамиятимизда ўтказилаётган ислоҳотлар ва иқтисодимизни такомиллаштириш эвазига халқимизнинг реал даромадларини ва ҳаёт даражасини кўтарайлик!**

Олтинчи вазифа. **Давлатчилик тизимини мустаҳкамлайлик, дўстлик, ўзаро ҳурмат ва ҳамкорликни бош мезон этиб, дунё ҳамжамиятида муносиб ўринни эгаллайлик!**

Еттинчи ва барча эзгу орзуларимизни мужассамлаштирган шиоримиз: **келажагимиз учун, фарзандларимизнинг бахту саодати учун яшайлик ва ҳалол меҳнат қилайлик! Авлодларга озод ва обод Ватан қолдирайлик!**

Ўйлайманки, бундай олижаноб мақсадлар ҳаётимизни эзгу мазмун ва мақсад билан бойитади, ҳар бир партиянинг, ҳар бир жамоат ташкилотининг, ҳар бир ижтимоий табақанинг, ҳар бир Ўзбекистон фуқаросининг орзу-ўйларига монанд келади ва улар томонидан маъқулланади.

***

Азиз дўстлар!

Кўзлаган мақсадларга эришиш йўли жуда мураккаб ва мушкул. Лекин биз унинг маълум қисмини — аввaламбор энг оғир қисмини босиб ўтишга муваффақ бўлдик. Асоратли тебранишлар ва зиддиятлар бўлмади. Ишлаб чиқаришда ўпирилишларга ва аҳоли турмуш даражасининг кескин пасайишига йўл берилмади. Давлатимиз, миллатимиз, эл-юртимизнинг обрў-эътиборини юксалтириш йўлида катта қадам қўйилди. Бунда депутатлар меҳнати, улар қабул қилган қонунлар ва қарорларнинг хизмати ва улуши катта бўлди. Буни ҳеч ким ва ҳеч қачон инкор қилолмайди.

Йиллар ўтар. Лекин сизларнинг, ҳурматли халқ ноиблари, фаолиятингиз, қилган ишларингиз ўз тарихий аҳамияти билан миннатдор халқимиз ва авлодларимизнинг қалбида абадий сақланади.

Тарих ва халқимиз олдида мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, шу заминда яшаётган барча кишиларга муносиб ҳаёт яратиб беришдек янгидан-янги ва улкан вазифалар турибди.

Ишонаманки, бугун шу залда ўтирган, катта ҳаёт мактабини кўрган инсонларнинг ҳаммаси — эртага қаерда бўлишидан, қандай лавозимда, ким бўлиб ишлашидан қатъи назар, — Ватан олдидаги бурчини охирига қадар шараф билан адо этади.

Яратган тангримизга ато этган тақдир-насибаси учун шукроналар айтиб, эл-юртимизни бало-қазолардан асрашни, ҳалол ва пок ниятлар билан яшаётган халқимизга, унинг эзгу ниятларига мадад беришини тилаб қоламиз.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг ахбороти тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг ахборотини тинглаб, Олий Кенгаш шуни қайд этадики, мустақилликка эришилганидан буён ўтган давр ичида Ўзбекистон Республикаси ўз тараққиёт йўлининг салмоқли қисмини босиб ўтди. Сиёсий тизимни янада ислоҳ қилишнинг, ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини барпо этишнинг, ички ва ташқи сиёсатни шакллантиришнинг пухта базаси яратилди.

Жаҳон тажрибасидан фойдаланиб, асосан ўз куч ва салоҳиятига суяниб, тараққиётнинг ўзига хос йўлини танлаб, Ўзбекистон сифат жиҳатдан янги ҳолат сари, чинакам иқтисодий мустақиллик ва давлат истиқлолига эришиш сари оғишмай бормоқда. Демократик давлат барпо этиш юзасидан қабул қилинган дастур Ўзбекистон муносиб ўрин эгаллаб турган жаҳон ҳамжамияти томонидан қўллаб қувватланмоқда.

Жамиятни ислоҳ қилиш дастурини амалга оширишда эришилган шак-шубҳасиз ютуқлар билан бир қаторда шуни ҳам таъкидлаш лозимки, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил этиш ва унинг рентабеллигини оширишдаги, давлат мулкини хусусийлаштириш ишларини ўтказишдаги, кадрларни танлаш ва уларни жой-жойига қўйиш ишидаги камчиликлар ҳамон суст бартараф этилмоқда, боқимандачилик ва истеъмолчилик кайфиятлари барҳам топганича йўқ, ўтказилаётган ислоҳотлар натижалари учун масъулият ҳисси айтарлик юқори эмас.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг нутқида баён этилган қоидалар ва хулосалар маъқуллансин ҳамда улар оғишмай амал қилиш ва ижро этиш учун қабул қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
1994 йил 22 сентябрь.

Сиз кутган учрашув

ОРЗУЛАРИНГИЗГА ЕТИНГ

Саҳнада шўх-шодон лапар айтаётган қизалоқ томошабинларни буткул сеҳрлаб қўйганди. Унинг урчуқдай пилдираб рақсга тушишини айтмайсизми. Томоша тугагач бўлди қарсак, бўлди олқиш...

— Яшавор, Боғишамолим, — деб қўйди унинг устози мамнун бўлиб.

Барчани бирдек ўзига лол қилган бу қизча ким бўлди экан?

Ҳамза номли ўзбек Давлат академик драма театрининг етук санъаткори, Ўзбекистон халқ артисти Тўтихон Юсуповани республикамизда бугун танимаган киши бўлмаса керак. У саҳнада, телевидение, кинода юздан ортиқ роллар ижро этган. Қанча-қанча фильмларга ўзбекча овоз берган. Меҳрибон уй бекаси, моҳир чевар, набираларининг ғамхўр, меҳрибон бувижониси.

— Тўтихон опа, болалик даврингиз қандай кечган?

— 1936 йили Самарқанднинг Туркман қишлоғида туғилиб ўсдим. Отамлар урушга кетаётганларида онамга тайинлаган эканлар: «Шу қизингнинг зеҳни ўзгача, албатта уни ўқитиб, илмли қилгин». Ўзлари урушдан қайтмадилар. 1942 йили у кишининг вафоти ҳақида қора хат олдик. Оиланинг бутун юмуши, ташвишлари мен ва онамнинг елкаларида қолди. Йилига иккитадан синфни ўқиб, мактабни барвақт тамомладим. 1949 йили онам Самарқанддаги хотин-қизлар билим юртига ўқишга олиб бордилар. Шаҳарга келганимда биринчи марта Ҳамид Олимжон номли театр саҳнасида «Олтин кўл» спектаклини томоша қилгандим. Шу-шу буткул театрга боғланиб қолдим. Санъат олами мени ўзига тамоман маҳлиё қилиб қўйган эди. Оиламиз ўртаҳолгина бўлишига қарамай, жуда ўқимишли эди, отам эса колхозда ҳисобчи вазифасида ишлаганлар. Адабиётга жуда катта ҳурмат билан қарар эдилар. Шу туртки бўлганми билмадим, рўзғордаги барча қийинчиликларга қарамай ўқишни давом эттирдим. Охири бўлмади, учинчи курсдан ўша Ҳамид Олимжон номли театрга ишга ўтиб кетдим. Илк ижро этган ролим «Нурхон» спектаклидаги Нурхоннинг синглиси эди. Ҳаётимдаги энг ўчмас дамлар эди ўша пайтлар. Ҳали-ҳали эсимда: бир концертда ўн етти марта рақсга тушибман. Ўзиям роса чарчагандим, лекин жуда бахтиёр эдим.

— Айтишингизча ёшлигингизда жуда серғайрат, шўх-олов бўлган эгансиз, опа?

— Шўх бўлганим билан роса содда қизча эдим. «Театрга борсанг ўлдирамиз, оқпадар бўласан» деган дағдағалар ҳар вақт юрагимни ўртарди. Лекин барча қўрқитишлар санъатга бўлган меҳрим олдида ҳеч нима эмас эди.

1952 йилда Тошкентдаги Эски Жўва маданият уйига ўқишга келиб кетдим. 1953 йилда эса ажойиб санъаткор раҳматли Тошхўжа Хўжаев талабалар танлаш учун Самарқандга келдилар. Менда иқтидор бор эканми, билмадим, «Қизим ўқишни истайсизми?» деб сўрадилар. Театр соҳасида ўқиш менинг бутун ўй-хаёлимни ўғирлаган эди. Имтиҳонларни зудлик билан топшириб, Тошкентга йўл олдим. Санъат олийгоҳида домла Тошхўжа акадан 4 йил саҳна сирларини ўргандим. Сўнгра Ҳамза театрига ишга келдим. Бу ердаги меҳнат фаолиятимга ҳадемай қирқ йил тўлади. Ҳамза театри мен учун муқаддас даргоҳга айланиб қолган.

— Кимлар устозлик қилишди сизга санъат бобида?

—Ҳали айтганимдек биринчи устозим Тошхўжа ака бўладилар. Отамдан жуда эрта ажралиб қолганим учунми, билмадим, у кишини мен ўз отамдек билардим. Халқимизнинг севимли актрисаси раҳматли Зайнаб опа Садриевадан жуда кўп нарсаларни ўргандим. Барчага самимий муносабатлари, ниҳоятда талабчан, серғайрат фазилатлари менга ҳам мерос бўлиб ўтган. Жуда фидойи эдилар. Аслида ҳам саҳна санъати катта фидойиликни талаб этади.

— Ижро этган энг яхши ролларингиз ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз...

— Актёр саҳнага қадам босдими, фақат бир мақсадда бўлсин — томошабинни ё кулдириб ёки буткул йиғлатиб кетсин. Ҳеч қачон «Мана бу ролни ижро этаман, мана буниси менга тўғри келмайди», демаганман. 1966 йили «Ўлимдан кучли» спектаклида ўйнаган Она ролим учун Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист унвонига сазовор бўлгандим.

Нодира ижодиётини пухта ўрганиб, олимлар билан суҳбатлашиб, олти ой деганда Нодира ролини тайёрладим. Ўйнайдиган ролим мен учун бир қонун, мезон ҳисобланади. Нодирабегим ролида роса иккиланганман, чунки соддаман, ҳукмдорлик қонимда йўқ. Кейинчалик эса Увайсий ролини бир кечада тайёрлаб топширдим.

— «Келинлар қўзғолони»даги Сотти сизни жуда машҳур қилиб юборди-да...

— Аслида бу томоша бир қисмли эди. Кейинчалик Баҳодир Йўлдошев Саид Аҳмад ака билан келишиб, уни икки кўринишли қилишган. Муаллиф асаридаги ролларни ўзи яхши кўрган артистларга бўлиб берди. Қарангки, Сотти образи менга тегди. Аввалига спектаклни ўзбекларга мос эмас, дея роса турткилашган. Москвага ижодий сафар билан борганимизда Фармонбиби, Сотти образлари барчага манзур бўлганди. Кейинчалик бу томоша жуда оммалашиб кетди. 17 йил давомида саҳнадан тушмади. Бу қардошларимизга — тожик, туркман томошабинларига ҳам маъқул келди. Конибодомда спектаклни тожик актёрлари билан ўйнадик. Сотти ролидаги тўпориликни ҳаётдан олганман. Аслида ҳар бир ўзбек хонадонининг ўз Фармонбибиси ва ўз Соттиси бор.

— Саҳнага эндигина қадам қўяётган ёш санъаткорларга нима дея оласиз?

— Санъатда ўзингизни эмас, балки фақат санъатни севинг дейман. Санъат фидойиликни талаб қилади. Санъатни деб ҳаётдаги кўп нарсалардан воз кеча олиш керак. Енгил-елпи йўл билан машҳур ижрочи бўламан деган одам қаттиқ янглишади.

— Кўпчилик санъаткорлар учун оила иккинчи даражали дейишади. Шунга сиз қандай қарайсиз?

— Мен учун оилам ҳам, театр саҳнаси ҳам жуда муқаддасдир. Баъзан янги спектаклга тайёрланиб ишларим жудаям кўпайиб кетади. Устига устак кинога чақиришади, бу ёқда радиоэшиттиришларга ҳам қатнашиб туришимни илтимос қилишади. Уйдаги юмушларни бир четга суриб қўйишга мажбур бўласан киши. Аммо турмуш ўртоғим Мирғиёс Соатов ҳаётимда менга катта далда берадилар. Бир қизим, икки ўғлим бор. Улар менга меҳрибон. Ўзи оиламиз жуда аҳил-иноқ, шунинг учунми кўпчиликнинг оиламизга ҳаваси келади.

— Қандай орзуларингиз бор?

— Умидли дунё. Агарда ойна бўлмаса биз қариганимизни бутунлай билмас эдик. Ҳали ҳам элимизга манзур бўладиган образлар яратсам, уларнинг олқишини кўпроқ олсам дейман. Худога шукр, олтита ширин-шакар невараларим бор, уларнинг тўйини қилсам, кўп-кўп эваралар кўрсам дейман.

— Орзуларингизга етинг.

Назокат УСМОНОВА
суҳбатлашди.

Анъаналар—халқ мулки

АССАЛОМ, «МЕҲРЖОН»

«Меҳржон» байрами элларнинг орзу-умиди, тилак ва ниятларининг шоён натижаси, ижобати сифатида нишонланиб келинган. «Меҳржон» халқ сайли тўғрисида ўтмиш донишмандларнинг рисолаларида маълумотлар келтирилган. Жумладан, Абу Райҳон Беруний ўзининг «Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар» деб аталган нодир асарида кўҳна Турон, Эрон, Рум ва Афғонистон халқларининг табиат ҳодисалари билан боғлиқ ўша даврнинг доно кишилари томонидан кашф этилиб, турмушга сингдирилган урф-одатлари ҳақида бебаҳо маълумотлар беради, уларни илмий таҳлил этади. Аллома баҳор ва кузда кун ва туннинг икки марта тенг келишини эсга солади. Демак, Наврўз 21 мартдан 22 мартга ўтар кечаси нишонланса, «Меҳржон» 25 сентябрдан 26 сентябрга ўтар кечаси бошланади.

Шарқнинг мутафаккир шоирлари — Рудакий ва Фирдавсий, Умар Ҳайём, Ҳофиз, Жомий ва Навоийлар ижодида Наврўз мадҳ этилгани сингари «Меҳржон» тўғрисида ҳам ажойиб байтлар битилган. Жумладан, Рудакий «Меҳржон»ни таърифлаб ёзган ғазалларидан бирида бу байрам ҳамма учун баробар эканлигини таъкидлаган, деҳқон хизматини улуғлаган.

Ота-боболаримиз «Меҳржон» кунларида дала ва боғларга, узум ва қовун сайилларига чиққанлар, қавм-қариндошлар бир-бирларини йўқлаганлар, бир-бирларига эҳсонлар ато этганлар, қарияларга совға-саломлар олиб борганлар, озуқаларини ғамлашга киришганлар, уй-жойларини қишга тайёрлаганлар, қабристонларни зиёрат этиб, хас-чўпдан тозалаганлар.

Бозорларда, сайилгоҳларда олтин куз неъматлари ташкил этилган. Қўчқор ва бедана, хўроз уриштирганлар, Дорбозлар, аскиячилар ўз маҳоратларини намоён этганлар. Полвонлар куч синашган, аскиябозлик авжига чиққан. Ҳунармандлар ўз маҳсулотларини кўз-кўз этганлар. Кун ва туннинг тенглиги маъносида ўша куни барча табақа ва мансабдаги кишиларнинг тенг эканлиги тарғиб этилиб, хушчақчақлик қилинган.

— «Меҳржон» халқ сайли байрами айниқса Бухоро томонларда токи 1930 йилларгача нишонланиб келинарди, — деб хотирлайди кекса педагог Шодмон Камолов. — Умримнинг кўп қисми Бухоро ва унинг атрофидаги туманларда ўтди. «Меҳржон» байрами шаҳарларда бир хил, қишлоқларда яна бир хил удумлар билан ўтганини кўрганман. Бухоро дўппи бозоридаги узун раста (Тими Каллапўш) узунлиги 50 метр келса, эни 15 метрдан ошган бўлиб, ўртадан ўтган йўлакнинг икки томонида зар, кундал (ялтироқ мато), бахмал, шойи матолар, дўппилар осиб намойиш қилинар эди. Ушбу тимда 40 га яқин дўппифуруш бўлса ҳар қайсиси «Меҳржон» кунларида ўз дўконини яхши бўёқлар билан бўяб безатарди. Дўконни райҳон, жамбил ва ҳар хил гул, кунгабоқар билан ясатишарди.

Дўкондорлар молларини арзон баҳода кам даромадли одамларга беминнат сотар эдилар. Агар бош кийими эскироқ етим бола ўтиб қолса дарров дўппи ҳадя этиларди. Деҳқонлар ҳам мева, сабзавотларини арзон нархда сотарди. Шаҳар кўчаларида янги-янги кийим кийганлар, болалар, қуёш тақлид ранг-дор доира шакл тахтани ёғочга илиб ёки сариқ тола пахта осиб кўча-кўйни тўлдириб юрардилар. «Наврўз» Ой (Қамар) байрами бўлса, «Меҳржон» Қуёш байрами «Шамс» саналарди...

— «Меҳржон» байрами кунлари туркман, қозоқ уруғлари кўп бўлган Олот туманида биров уйига кетишга кеч қолиб, бирор дарвозани қоқса, албатта уни меҳмонхонага жойлаштириб, ош-овқатини бериб иззат-икром бажо этиларди. Фақат эрталаб чой маҳалидагина у билан муфассал танишилар эди. «Меҳржон» байрами ана шундай хайр-ҳосиятли эди, — деб хотирлайди 80 баҳорни кўрган Шодмон ота.

«Мен доимо сайилларга эҳтиром билан қарардим», деб ёзиб қолдирган эди буюк соҳибқирон Амир Темур. Истиқлол шарофати туфайли мамлакатимизда мустақиллик байрамининг катта халқ сайиллари тарзида нишонланиши халқимизнинг ўзлигини англашга, қадимий унутилган халқ сайиллари ва байрамларини тиклашга замин бўлди. Мустақиллигимизнинг шукроналик байрами — «Меҳржон» эса истиқлол байрамининг давоми сифатида юртимизга кириб келмоқда. Қадимда олтин кузнинг дебочаси сифатида мезон ойида қарши олинган «Меҳржон» байрами 1990 йилдан бошлаб диёримизнинг кўпгина вилоят ва туманларида яна қайта нишонлана бошланди.

Дарҳақиқат, «Меҳржон» — Она заминнинг саховати, инсонга муруввати демакдир. Меҳр-шафқат, муруввват байрами — «Меҳржон» серқуёш диёримизда кезиб юрибди. Улуғ мамлакатимиз Ўзбекистон учун миллий тафаккур анъаналари бизга яна бир неъмат ато қилаётир.

Келинг, қадим халқларимизнинг муруввватга ошно байрамини кўнгил кенглигига яраша кутиб олайлик, бу кунлар қадрига етайлик, 25 сентябрь куни пойтахтимиздаги «Боғи Эрам» истироҳат боғида «Бир танмиз, бир жонмиз, қадим она Туркистонмиз» номи ила «Меҳржон» байрами шарафига ўтказиладиган катта қардошлик сайлига чиқайлик!..

Билол АМИНОВ,
элшунос олим, тарих фанлари номзоди.

Маҳмуд Абдураҳмонов кўп йиллардан бери пойтахтимиздаги 13-мактабда ёш авлодга тарих фанидан сабоқ бериб келмоқда. Моҳир педагог мустақил республикамиз тарихини ўқитишда турли хил манбалар, тарихий ҳужжатлардан фойдаланиб, иш кўрмоқда.

СУРАТДА: М. Абдураҳмонов дарсга тайёрланаётган пайт акс эттирилган.

Равиль Альбеков олган сурат.

Машҳур кишилар ҳаётидан

«АЛЛАҚАЧОН ЎЙЛАБ ҚЎЙГАНМАН»

Эдисон ўзининг кўп вақтини тажрибахонада иш билан ўтказар, ҳатто дам олишни ҳам унутиб қўярди. Бундан безовта бўлган олимнинг хотини бир куни унга шундай деди:

— Эртага якшанба, сен албатта дам олишинг керак. Қаерда ва қандай ҳордиқ чиқаришингни режалаб қўй.

— Яхши, — жавоб берди Эдисон. — Мен аллақачон ўйлаб қўйганман.

Эртаси куни олимнинг хотини ўз эрини яна тажрибахонада ишлаётганини кўрди.

АНТИҚА ИЛТИМОС

Машҳур инглиз ёзувчиси Бернард Шоу ресторанга кирди. У ерда оркестр мусиқа чаларди. Машшоқларнинг баланд овозда бемаза куй чалаётганларидан хуноб бўлган адиб дирижёрни чақириб деди:

— Машшоқларингиз бу ерга келувчиларнинг истакларини ҳам бажо келтиришадими?

— Албатта, кўнгиллари нимани тусайди?

— Агар иложи бўлса, мен бу ердан кетгунимча машшоқларингиз шахмат ўйнаб туришса айни муддао бўларди.

«УЙГА БОРИБ КЕЛДИМ»

Машҳур француз физиги Ампер ниҳоятда хаёлпараст одам эди. Кунлардан бирида у меҳмондорчиликда ўтирар экан, кутилмаганда кучли ёмғир ёға бошлади. Мезбон олимга ўз уйида тунашни таклиф этиб, уни алоҳида хонага бошлаб кирди. Бир неча дақиқа ўтгач, уй эгаси Ампердан хабар олиш учун яна ўша хонага кирди. Аммо энди у ерда олим йўқ эди. Шунда қўққисдан эшик қўнғироғи жиринглади. Уй эгаси эшикни очиб остонада турган Амперни кўрди.

— Қаерда эдингиз?—ҳайратланиб сўради мезбон.

— Уйга бориб тунги кийимларимни олиб келдим, — дея жавоб берди Ампер.

Мажид РАИМОВ.

Болалик боғи

ҚАТРАЛАР

БЕШ БАҲО

Рустам бу гал ҳам ҳеч нима билмади. Шифтга тикилганча миқ этмай тураверди. Ўқитувчининг фиғони фалакка чиқди. Койиб-койиб Рустамга яна «2» қўйиб берди.

Танаффусга қўнғироқ чалиниб ўқитувчи синфдан чиқиб кетиши билан қўлига бўрни олдида партадоши Бахтигулнинг жиғига тегиш учун атайлаб доскага катта-катта ҳарфлар билан «Бахтигул жинни. Бахтигул малла» деб ёзиб ташлади. Бахтигулнинг жаҳли чиқди. Ёзувларни ўчираркан:

—Нимага ёзасан? — деди жиғибийрон бўлиб, — Ўзинг жинни, билдингми! Ўзинг малла! Иккичи!..

Бунга жавобан Рустам ҳеч нима демади. Ҳўмрайганча ташқарига чиқиб кетди. Уни ҳамма ёмон кўрарди. Икки гапнинг бирида иккичилигини юзига солярди. Рустам бунга парво ҳам қилмасди.

Аммо бир куни бу таъналар нафсониятига теккандай бўлди. Лекин сир бой бермади. «Шошмай туришсин, уларга бир кўрсатиб қўяй» деди ичида ва мактабдан уйга қайтиб келди-да чой ҳам ичмай... дарс қилишга ўтирди. Ойиси ҳам ҳайрон. Умрида ўзича ўтириб китоб ўқимасди, нима бўлди? Тинчликмикан ишқилиб?

Рустам тарих дарсига қаттиқ тайёрланди. Уйга берилган вазифани аввал яхшилаб ўқиди, кейин дафтарини очиб қисқача конспект ҳам ёзди.

Шундай қилиб эртаси куни тарих дарсида биринчилардан бўлиб қўл кўтарди. Бахтигулга ўхшаб баланд қилиб эмас, аста кўтарди. Бармоқларининг учи хиёл эгилиб турди. Партадоши нимага кўтараяпти, деб аввалига ҳайрон ҳам бўлди, дарсга тайёр эканлигини билиб ғалати кулиб қўйди.

Ўқитувчи ҳам Рустамнинг қўл кўтариб турганини кўриб ҳайрон бўлди, аммо сир бой бермади.

— Қани, қани Тўхлиев, марҳамат, марҳамат...

Рустам доскага чиқишга чиқдию довдираб қолди. Ахир умрида биринчи марта ўз хоҳиши билан доскага чиқиши эди-да. Лекин дарров ўзини тутиб олди. Кеча ўқигани шундоққина эсида турибди. Боя танаффусда ҳам такрорлаб олганди. Тутилиб бўлсада билганларини сўзлаб берди.

— Ўқисанг бўларканку, ўқисанг бўларканку, — дерди ўқитувчи астойдил хурсанд бўлиб. — Ўтир, баҳонг «5».

Рустам ҳеч қачон беш олаunion деб ўйламаганди. Мақтовлардан қизариб ҳеч кимга қарай олмасди. Танаффусда ҳамма унинг баҳосини айтавериб ўлди. Рустам бундан шунақанги хижолат бўлардики, қизарганидан ўзини қўярга жой тополмасди.

Қизиқ, уни «иккичи» дейишса парво ҳам қилмасди. Аммо «аълочи» дейишса... Рустам «5» баҳо олганига сираям хафа бўлгани йўқ, лекин шу кунни жудаям ғалати бўлиб кетгани рост.

БЕҲИ

Ҳовли чеккасида бир туп беҳи бор эди. Шохлари ҳар тарафга тарвақайлаб ўсган бу дарахт баҳорда қийғос гуллардию, бироқ атиги бир-иккитагина ҳосил тугарди, холос. Бу ҳол ҳар йили такрорланарди.

— Яхшилаб учуқлаш керак, — дерди Толсулув кампир буни иримга йўйиб. — Айни гуллаган пайтида «соласанми, йўқми?» деб бир икки шохини кесиб ташлаш керак. Ана шундагина яхши ҳосил бериши мумкин.

Энаси шу гапни кўп айтарди. Лекин ҳар гал беҳини учуқлаш Жўранинг эсидан чиқарди.

Яна баҳор келиб беҳи қийғос гуллаганида Толсулув кампир беҳини учуқлаш кераклигини эслатди. Жўра беҳини энаси айтгандай қилиб учуқлади: тилсиз дарахтнинг бир-икки шохини болта билан кесиб пўписа қилди.

...Ёзнинг ўрталарида Жўра беҳини учуқлагани қандай самара берганлигини текшириш учун унинг яқинига келди. Шохларига обдон тикилди. Лекин ҳарчанд уринмасин ҳадеганда кўзига довучча кўринавермади. «Аттанг, шунча гул бекорга тўкилиб кетибдия!» деди афсусланиб ўйларкан. Ия, битта ҳосил тугибди. Ана иккинчиси... учинчиси...

Бужур-бужур юзли, сап-сариқ тукли беҳиларни Жўра не не машаққат билан атиги уч тагина санади. Кейин энасининг олдига бориб норози оҳангда деди:

— Эна, беҳи учтагина тугибди.

Энаси парвосизгина қилиб жавоб қайтарди:

— Яхши учуқламагансан-да. Аслида беҳи ёввойи бўлиб минг учуқлаган, минг парваришлаган билан деярли ҳосил тугмас эди.

МАҚТАНЧОҚ

Қадимда бир боғбон бўлиб, унинг боғида турли хил анвойи дарахтлар ўсар экан. Уларнинг орасида бир туп шафтоли ҳам бор эди. Бир йил бу шафтоли баҳорда кеч уйғонибди. Кеч гуллаб, кеч мева тугибди. Боғда хазонрезги бошлангандагина меваси етилибди. Бундан севиниб кетган боғбон уни алоҳида меҳр билан парваришлай бошлабди. Чунки кеч куз бўлишига қарамай дастурхони ҳўл мевадан аримабди-да. Қўни-қўшниларнинг ҳам бу дарахтга ҳаваслари келишиб боғбондан унинг данагини беришни сўрашибди.

Ўзига бўлган эътибордан, мақтовлардан талтайиб кетган шафтоли кейинги йили яна ҳам кечроқ уйғонишга, янада кечроқ мева тугишга аҳд қилибди: «Шунақанги ҳайрон қолдирайки, оғизлари очилиб қолишсин». У теварак атрофидаги дарахтлар мева тугиб пишиб етилай деганда уйқудан уйғониб гуллай бошлабди. Аммо меваси энди ғўра бўлай деганда қиш бошланиб, уни совуқ уриб кетибди.

Боғбон, бу дарахтнинг хосияти йўқ экан дебдию, шафтолини шартта қирқиб ташлабди.

Неъмат ДУШАЕВ.

Ғазалхонлик

МУҲАББАТГА

Атласга безаб қаддин навқирон, ўтиб кетди,
Гўёки бу оламдан бир жаҳон ўтиб кетди.
Аввалда муҳаббатдан гул экди, бино қўйди,
Охирда тўкиб қоним ногаҳон, ўтиб кетди.
Бу чархи гудуратдан иқболим завол топди,
Термулиб диёрига, меҳрибон ўтиб кетди.
Гул фасли баҳоридан қийралди, хазон ўлди,
Ким билди биёбондан боғбон ўтиб кетди.
Гулчеҳраси сарғайди, гўзал кўзлари ёшли,
Равшан айтолмай бир сўз, безабон ўтиб кетди.
Осмондаги юлдуздай ялт этиб ўчдингку, оҳ,
Лоладай шитоб айлаб бағрибон ўтиб кетди.
Бу эски харобатдан ким асли вафо топди,
Зуллою гузаргоҳдан паришон ўтиб кетди.

ҚИЁС ЭТДИМ

Қалдирғоч қанотидан қошингни қиёс этдим,
Зулфингга дилим боғлаб меҳримни ғиёс этдим.

Гулшанда кулиб ҳар чоғ гулларга садаф очдинг
Бир лутфи қиё боқдинг дардимни ҳалос этдим,

Юзларинг ҳаёданми қизарди мени кўргач,
Е меҳри вафо рамзи севгига асос этдим.

Юрганда этагингга эргашди чаман гуллар
Қаддингга ҳаёлимда гуллардан либос этдим,
Эй субҳи сабо еллар Зуллога хитоб этманг,
Бу севги азизимни гулзордан мерос этдим.

Файзулло ХАЙРУЛЛО.

«02» хабар қилади

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

● 11 сентябрь куни соат 19 да Латофат кўчасидаги уйларнинг биридан «Ўзбекгаз» ташкилотига тегишли бўлган «Авиа-31» автомашинаси ўғирлаб кетилганлиги ҳақида ички ишлар идораларига хабар қилишди. Машина ўғрисини зудлик билан қўлга олиш режаси ишлаб чиқилди. Натижада тунги автоэкипаж томонидан «Ғалабанинг 40 йиллиги» даҳасида ўғирланган машинани ҳайдаб кетаётган, иш жойининг тайини йўқ ёш йигит қўлга олинди. Машина эса эгасига қайтарилди.

● Шу куни тунги пайт номаълум кимса Миробод бозори ҳудудидаги дўкон деразасини бузиб ичкарига кирган ва уч жуфт пойабзални ўғирлаб жуфтакни ростлаган. Милиция ходимларининг хушёрликлари натижасида тез орада ўғри — яшаш жойининг тайини йўқ дайди ашёвий далиллар билан ушланди.

● 12 сентябрь куни эрталаб икки номаълум кимса Юнусобод даҳаси, 12-мавзеда ресторан ходимасини жисмоний жароҳат етказиш билан қўрқитиб, унинг сариқ металлдан ясалган иккита узук ва бошқа буюмларини тортиб олганликлари ҳақида хабар беришди. Туман жиноят-қидирув хизмати ходимлари ўз вақтида амалга оширган чора-тадбирлар натижасида шу яқин атрофда истиқомат қилувчи ўқиш ва иш жойининг тайини бўлмаган талончи қизлар ашёвий далиллар билан қўлга олинди.

● Шу куни эрталаб соат 9 дан 40 дақиқа ўтганида берилган хабарда айтилишича, тун чоғи номаълум кимса Сапёрлар кўчасида жойлашган тижорат дўкони ичига кириб умумий қиймати 60000 сўмлик қўлга илингулик буюмларни олиб жуфтакни ростлаган. Ушбу жиноят изига тушган тезкор гуруҳ томонидан ҳеч қаерда ишламайдиган кимса ушланди. Ашёвий далиллар олинди.

● 13 сентябрь куни соат 13 лар атрофида номаълум кимса Қўйлиқ бозорида 2-гуруҳ ногирони бўлмиш кампирнинг қўлидан 300 сўм пулини юлиб олиб қочиб қолган. Лекин орадан кўп ўтмай талончи — 2-қурилиш таъмирлаш бошқармасининг ишчиси қўлга олинди. Пул эгасига қайтарилди.

● 14 сентябрь куни тунги соат 12 дан 20 дақиқа ўтганида Шумилов шаҳарчасида номаълум кимса пойтахтдаги фирмалардан бирининг директорига дўқ-пўписа қилиб зўравонлик билан 500 сўм пулини тортиб олганлиги ҳақида хабар қилишди. Тартиб посбонлари зудлик билан кўрган чора-тадбирлар натижасида ҳеч қаерда ўқимай ва ишламай юрган самарқандлик ва тошкентлик икки талончи қўлга олинди.

● Шу куни эрта тонгда берилган хабарда айтилишича, тунда давлат рақами белгилари бўлмаган ВАЗ-2107 русумли автомашина ўғирлаб кетилган. Йўл-патруль хизмати нозирларининг ҳали излар босилмай туриб кўрган самарали чора-тадбирлари натижасида ушбу жиноятни амалга оширган икки йигитча ушланди. Улар устидан олиб борилган тергов ишлари давомида ўғриларнинг яна икки шериги қўлга олинди. Шунингдек, ушбу жиноий гуруҳ томонидан илгари амалга оширилган яна учта машина ўғирлаш ва ўнга яқин бошқа жиноятлар ҳам фош этилди.

● 15 сентябрь куни пойтахт ИИББ жиноят-қидирув бошқармаси ва миллий хавфсизлик хизмати ходимларининг ҳамкорликдаги ҳаракатлари натижасида Тошкент шаҳридаги уйларнинг бирида тўртта қўлбола ханжар, турли калибрдаги 116 дона ўқ, ёзув ручкаси шаклида ясалган кичик калибрли ўқ отар қурол, «Маузер» тўппончаси, ракета отиш мосламаси, Ф-1 жанговар гранатаси, тўппончанинг қўлбола товуш пасайтиргичи топилди ва мусодара этилди. Қурол-аслаҳаларнинг эгалари ҳибсга олинди. Тергов ҳаракатлари кетмоқда.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг матбуот хизмати.

Йиллар қатидаги сирлар

ЖАВОБСИЗ ҚОЛГАН ТАХМИНЛАР

Оламда сир-асрор жуда ҳам кўплиги ҳеч кимга сир эмас. Уларнинг бири очилган, бир хиллари асрлар бўйи жумбоқлигича қолиб келмоқда. Шундай сирлардан бири фаранг императори Наполеон Бонапартнинг ўлими саналади. Ниҳоят, АҚШ Федерал Қидирув Бюроси — ФБР ўзига топширилган ишни якунлаб, натижаларини эълон қилса, якунини топадиган ҳақиқат ойдинлашадигандек бўлди.

Шу йил июнь ойида бонапартчилар ассоциацияси ФБРга энг янги замонавий техника асосида жиҳозланган токсикология лабораториясида текширув ўтказишни илтимос қилганди. Ҳамда Наполеоннинг 9 та соч толасини топширганди. Толаларнинг 8 тасини Ренке шаҳрининг фуқароси, Наполеонга тегишли осори атиқалар коллекционери Жон Фишу топширган эди. Унинг гувоҳлик беришича император 1921 йилнинг 5 майида Авлиё Елена Оролида жон таслим қилгач, унинг оқсочи Новерроз хоним Наполеоннинг бир тутам сочини қирқиб олиб (223 тола), уни махсус қутичага солиб қўйган. Ушбу қутича бир ярим аср мобайнида қўлма-қўл бўлиб юрган ва ниҳоят 1964 йилда Фишуга теккан. Сочнинг тўққизинчи толаси эса канадалик тиббиёт ходими, Наполеон ҳақидаги қатор китоблар муаллифи Бен Бидер томонидан ФБРга тақдим этилди.

Бир неча ҳафта давом этган лаборатория текширишларининг асосида бир мақсад ётди: Наполеоннинг соч толасида маргимуш борми, йўқми?

Ниҳоят америкалик олимлар соч толаларини текшириб бўлдилар. Аммо ишга барибир кутилган аниқлик киритилмади. Уларнинг хулосаси сал мужмалроқ бўлди: «ФБР Наполеоннинг маргимуш билан заҳарланиб ўлганини тасдиқ этолмайди».

Сўнгра фаранг Жон Фишу ва канадалик Бен Бидер тақдим этган соч толаларининг чиндан ҳам Наполеонники эканлигига шубҳа билдирилди. Тўғри, лаборатория 9 тола соч бир кишига тегишли эканлигини тасдиқлади. Лекин ўша киши ким? Наполеонми ёки бошқа бировми? Бу саволга Бонапартнинг уруғ-аймоқларидан бирининг жасади қолдиқларини солиштириб кўргандагина жавоб топилиши мумкин. АҚШнинг Флорида штатида шундай қариндош топилди. У Америкага ўтган асрда муҳожир бўлиб келган Анри Мюрат экан.

Шундай қилиб, «император заҳарланган»деган ғоя ўз кучида қолди. Шундай ғояни ашаддий ёқловчиси Монпелье шаҳрида истиқомат қилаётган профессор Рене Мори яқинда бир китоб чиқарди. Номи ҳам жуда ларзакор: «Наполеоннинг ўлдирилиши». Унда шундай тахмин олға сурилган: императорни авлиё Елена Оролида 1817 йилдан 1821 йилгача аста-аста маргимуш билан заҳарлаб борганлар. Бу иш билан император қамалган ҳибсхонанинг интенданти граф Шарл де Монтолон шуғулланган. Чунки унинг аёли Альбин де Монтолон Наполеоннинг жазмани бўлган. Шундай қилиб рашк ўтида ёнган граф ўзининг буюк маҳбусини заҳарлай бошлаган. У винохоналарга, емакхоналарга кириш ҳуқуқига эга бўлган ва бу ҳуқуқдан «самарали» фойдаланган. Китоб муаллифи Наполеоннинг хизматкори Луи Маршаднинг кундаликларига ҳам асосланади. Ўлимдан сал олдин императорнинг қулоғи том битиб қолиши, қуруқ йўтал, терининг сарғайиши, доимий ташналик ва бошқа ҳолатлар унинг заҳарланганини далиллайди. Энг муҳими, жаноб Мори унинг қўлида Наполеоннинг ҳақиқий соч толалари борлигини хабар қилади. У ҳатто бу толаларни Лозанна ва Греноблдаги лабораторияларда текширтириб улгурибди. «Уларнинг таркибида одатдаги меъёрдан 7—10 баробар ортиқ маргимуш бор», деб хулоса чиқаради Мори.

Бу жанобга Наполеоннинг соч толалари қаердан келган? Улар устида қандай текширишлар олиб борилди? Саволлар жуда кўп. Демак ҳали-вери Наполеоннинг сирли ўлими ҳақидаги гап-сўзлар тугамайди. Давом этаверади. Ишқилиб охири бахайр бўлсин.

Тоҳир МАҲКАМОВ
тайёрлади.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Душанба, 26

ЎзТВ I
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Ўйинқароқ болалар", "Бўй ўстирувчи дармон дори". Мультфильмлар.
18.25 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси Дони Зокиров номидаги халқ чолғу оркестрининг концерти.
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 "Истеъдодлар танлови".
19.45 "Адолат қомуси". Видеофильм. 1-қисм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 Ўлмас Умарбеков. "Қиёмат қарз". Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.
22.45 Футбол бўйича Ўзбекистон чемпионати.
00.15 — 00.40 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"Тошкент" студияси таништиради:
"Ҳамшаҳарлар" телеканали:
18.30 "Ассалом, онажон!"
18.45 "Кўзмунчоқ".
19.00 "Юзма-юз".
19.45 "Кулги бекатида".
20.00 "Менинг маҳаллам".
20.20 "Ҳамшаҳарлар".
21.20 "Яна севги ҳақида".
21.35 — 22.50 "Тақдир инъоми". Бадиий фильм.

ЎзТВ III
18.00 — 19.30 Туркия телевидениеси.
*
19.30 "Мульткарусель".
*
19.40 "Бевосита мулоқот".
*
"ОМАД" таништиради:
20.40 "Совға".
21.10 "4/8". Мусиқий кўрсатув.
21.25 "Суперспорт".
21.55 Эълонлар.
22.00 Видео — "О".
23.35 Эълонлар.
23.40 — 23.50 "Курьер".

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 "Оламда нима гап".
18.40 "Мулкдор алифбоси".
19.00 "Тиғиз пайт".
19.25 "Шаддод Роза". Телесериал (Мексика).
19.50 "Криница" ансамбли куйлайди (Краснодар).
20.00 "Кулги панорамаси".
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 "Спорт уик-энди".
21.45 — 23.05 "Матбуот клуби".

Сешанба, 27

ЎзТВ I
7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 Футбол. Ўртоқлик учрашуви. "Сўғдиёна" — Ўзбекистон терма командаси.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Физика.
11.00 Немис тили.
11.20 "Ўзбекистонда куз". Телефильм.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Адабиёт.
12.00 "Ёшлик" студияси. "Фахрийлар — фахримиз".
12.50 — 14.50 "Синов даври". Видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Улуғбек издошлари".
18.50 Спорт хабарномаси.
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 "Кашф этилаётган имкониятлар".
19.40 "Адолат қомуси". Видеофильм. 2-қисм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон ва жаҳон". Европага йўл.
21.40 Санъат усталари ва ёш ижрочилар концерти.
22.20 "Икки фильм, бир услуб". Кинокўрсатув.
23.15 — 23.40 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:
18.30 "Мультфейерверк".
19.15 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари. Эълонлар.
19.40 "Видеогид".
20.00 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари. Эълонлар.
20.40 — 22.40 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III
18.00 — 19.30 Туркия телевидениеси.
*
19.30 "Мульткарусель".
*
19.40 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари (Ҳиндистон).
20.40 "Кафолат".
"Тошкент" студияси таништиради:
21.10 "Эсдалик учун дастхат". К. Раззоқова.
21.40 "Ҳар соҳадан бир шингил".
22.00 "Менинг кўчам".
22.15 "Антенна".
22.35 "Кинематограф". Чарли Чаплин фильмлари.
23.50 — 24.00 "Хотима".

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ
6.30 — 9.00 "Тонг".
***
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 "Технодром".
18.35 Р. Рождественский хотираси.
19.00 "Тиғиз пайт".
19.25 "Шаддод Роза". Телесериал.
19.55 "Мавзу".
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 "Илк манбадан".
21.40 "Гол".
22.10 — 23.00 "50х50".

Чоршанба, 28

ЎзТВ I
7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Оқ қоплоннинг зурриёти". Бадиий фильм. 1-серия.
10.05 "Янги алифбони ўрганамиз".
10.35 "Болалар меҳмонхонаси".
11.35 "Маънавият пойдевори".
12.10 "Ёшлик" студияси. "Эзгуликка интилиб..."
12.55 — 14.55 "Маърифат" видеоканали.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Мулкдор".
18.45 "Шеърий дақиқалар".
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 "Ҳаракатда баракат".
19.50 "Адолат қомуси". Видеофильм. 3-қисм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Мустақиллик одимлари". "Ўзбектелефильм" маҳсулоти.
21.55 Замонавий ўзбек қўшиқларининг "АНОР" телевизион танлови.
22.55 — 23.20 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 Болалар учун театр. "Митти фаришта".
19.15 "Билиб қўйган яхши".
19.40 "Дарсга қўнғироқ". Бевосита мулоқот.
20.40 "02" тўлқинида.
21.05 "Кинотриада".
22.05 — 23.30 "Судланувчи". Бадиий фильм.

ЎзТВ III
18.00 — 19.30 Туркия телевидениеси.
*
19.30 "Мульткарусель".
*
19.40 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
*
20.30 "Ёшлар ва замон".
*
21.10 "Жараён"
*
"ЎЗБЕКИСТОН" ТЕЛЕКАНАЛИ
22.00 "Технопарк".
22.20 "Би-Би-Си" янгиликлари.
22.35 "Ўзбекистон — қадрдон уйимиз". Ўзбекистонда миллий маданият марказлари.
23.35 Европа эстрадаси юлдузлари.
00.05 Футбол. УЕФА кубоги.

"Нант" (Франция) — "Ротор" (Волгоград). 2-тайм.
00.45 — 01.00 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ
6.30 — 9.00 "Тонг".
***
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси била).
18.25 "Мулкдор алифбоси".
18.40 "Оламда нима гап".
19.00 "Тиғиз пайт".
19.25 "Шаддод Роза". Телесериал.
19.55 "Оқ тўти" клуби.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 "Монолог".
21.40 "Нафрат ва муҳаббат оралиғида". М. Зощенко.
22.30 — 22.45 "Х" кўрсатуви.

Пайшанба, 29

ЎзТВ I
7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Оқ қоплоннинг зурриёти". Бадиий фильм. 2-серия.
10.05 "Қадрдонлар кўчаси". Телефильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Биология.
11.00 "Ўқитувчилар, Сизлар учун!"
11.30 Футбол майдонларида.
12.00 "Қувноқлар даврасида". Самарқанд вилояти Булунғур туманидаги 2-болалар боғчаси тарбияланувчиларининг чиқиши.
12.25 "Ёшлик" студияси. "Имконият излаб..."
13.10 — 15.10 "Биз танлаган йўл". Телеканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. "Санъат ғунчалари".
18.30 "Буюк Ипак йўли"нинг янги уфқлари.
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Мусиқий дақиқалар.
19.50 "Адолат қомуси". Видеофильм. 4-қисм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Пахтазорга оқшом қўнганда". Кўрсатув ва концерт.
22.00 "Қутлуғ кун муборак". Видеофильм.
23.00 — 23.25 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:
18.30 "Омад" тақвими.
18.40 "Жозиба".
19.00 "Бир шингил ҳангома".
19.10 "Зиндаги ёхуд муҳаббат".
19.30 Видео янгиликлари.
19.55 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари. Эълонлар.
20.40 — 22.00 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III
18.00 — 19.30 Туркия телевидениеси.
*
19.30 "Мультикарусель".
*
19.40 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
*
20.30 — 21.30 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари (Ҳиндистон).
*
21.30 "Хусусийлаштириш: янги йўналишлар".
*
"Тошкент" студияси таништиради:
22.00 "Бизнес-банк".
22.20 "Ягона оилада" (қозоқ тилида).
23.20 Футбол. Чемпионлар лигаси. "Бавария" (Мюнхен) — "Динамо" (Киев). 2-тайм.
00.05 — 00.50 Футбол. Чемпионлар лигаси. "Спартак" (Москва)— "Пари Сен-Жермен" (Франция). 2-тайм.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ
6.30 — 9.00 "Тонг".
***
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 "Савол белгиси".
18.45 "СБ" жумбоғи.
19.00 "Тиғиз пайт".
19.25 "Шаддод Роза". Телесериал.
19.55 "Кумушранг шар". В. Вульфнинг муаллифлик кўрсатуви.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 "Москва — Кремль".
21.50 — 24.00 Ален Делон иштирокида бадиий фильмлар. "Офтоб чарақлаганда" (Франция, 1959 й.).

Жума, 30

ЎзТВ I
7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Прерия". Бадиий фильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Математика.
11.00 Дилга яқин қўшиқлар.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Зоология.
12.00 Немис тили.
12.20 "Чинорлар ва ниҳоллар".
13.00 Бир асар тарихи. Турғун Пўлат. "Ичкуёв".
14.10 — 14.40 "Фазилат".
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Дайди тўтиқушнинг қайтиши". Мультфильм.
18.20 "Жиноят жазосиз қолмайди". Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги фаолиятига бағишланади.
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус. тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Телефильм.
19.45 "Адолат қомуси". Видеофильм. 5-қисм.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 Бевосита мулоқот.
22.00 "Маърифатнома".
22.30 "Ҳофизлар хониш қилганда". Озод Иброҳимов.
23.05 — 23.30 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II
"Тошкент" студияси теништиради:
18.30 Болалар учун театр. "Букри тойчоқ".
19.25 "Бу бўстон аро..." Мусаввир А. Мўминов.
20.05 "Деҳқон ҳиммати".
20.35 "Сиз билан, Сизлар учун!"
21.35 — 23.10 "Бурилиш". Бадиий фильм.

ЎзТВ III
18.00 — 19.30 Туркия телевидениеси.
*
19.30 "Мультикарусель".
*
19.40 "Санта-Барбара". Телевизион бадиий фильм.
*
20.30 "Ғалла — ризқ-рўзимиз".
21.00 "Тараддуд". Осиё ўйинлари олдидан.
*
"ОМАД" таништиради:
21.30 "Эм-Ти-Ви"дан мусиқалар.
22.00 Эълонлар.
22.05 "Суперспорт".
22.35 "Саҳна".
23.00 "Даракчи".
23.05 Эълонлар.
23.10 — 00.45 Видео — "О".

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ
6.30 — 9.00 "Тонг"
***
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 "Инсон ва қонун".
19.00 "Ҳафтанинг машҳур кишиси".
19.20 "Шаддод Роза". Телесериал.
19.50 "Мўъжизалар майдони".
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.30 А. И. Солженицин билан учрашув.
21.50 "Детективлар клуби"да. "Сан-Франциско кўчалари". Телесериал. 4-серия.
22.50 — 23.40 "Взгляд" А. Любимов билан.

Шанба, 1

ЎзТВ I
7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 "Онтарио соҳилида бўлган воқеа". Бадиий фильм.
10.30 Бугун — Халқаро қариялар куни. "Ҳам қалбимиз, ҳам уйимиз тўрида...".
10.50 С. Абдулла, Т. Жалил. "Тоҳир ва Зуҳра". Андижон вилоят театрининг спектакли.
13.10 "Юрт ҳақида қўшиқ".
13.40 — 15.40 "Санъат сеҳри". Халқаро мусиқа кунига бағишланган видеоканал.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Суварак". Мультфильм.
18.10 "Таъзим Сизга, устозлар!" Ўқитувчилар кунига бағишланади.
18.50 Спорт хабарномаси.
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 "Ҳилол" студияси. "Бор барака".
19.40 "Етти иқлим садоси". Халқаро шарҳловчилар даврасида.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ўзбекистон" ахбороти.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари". Халқаро қариялар кунига бағишланади.
22.00 Телевизион новеллалар театри. Неъмат Аминов. "Қўнғироқ".
22.40 "Тунги ёғду". Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:
9.00 "Мультфейерверк".
9.45 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари. Эълонлар.
10.10 "Видеогид".
10.30 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари. Эълонлар.
11.10 "Кинонигоҳ".
13.00 "Омад" тақвими.
13.10 "Жозиба".
13.30 "Бир шингил ҳангома".
13.40 "Зиндаги ёхуд муҳаббат".
14.00 Видео янгиликлари.
14.25 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари. Эълонлар.
15.10 "Кинонигоҳ".
***
"Тошкент" студияси таништиради:
18.30 Болалар учун. "Табассум".
19.10 "Эсдалик учун дастхат".
19.40 "Ҳар соҳадан бир шингил".
20.00 "Менинг кўчам".
20.15 "Антенна".
20.45 "Кинематограф".
22.00 "Хотима".
22.05 — 23.20 "Зўр ўтирибмиз". Бадиий фильм.

ЎзТВ III
10.00 "Телеоператор нигоҳида". Бухоро.
10.15 "Дидар" (қозоқ тилида).
10.45 "Кашфиётлар ва ихтиролар".
11.25 Қорақалпоқ тароналари.
12.00 — 12.50 Футбол. Кубок эгаларининг кубоги. "Ференцвареш" (Венгрия) — МАСК.
*
18.00 — 19.30 Туркия телевидениеси.
*
19.30 "Мультикарусель".
*
"ЎЗБЕКИСТОН" ТЕЛЕКАНАЛИ
19.40 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
20.05 "Қалбим кўри".
20.35 "Би-Би-Си" янгиликлари.
20.50 "Ўзбекистон: ҳамкорлик йўлидан".
21.30 "Американинг барча юлдузлари".
22.10 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.
22.25 "Умид" (уйғур тилида).
23.00 — 23.25 "Бу ажиб дунё".

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ
17.45 "Бахтли тасодиф".
18.35 "Ўшангача ва ундан сўнг".
19.30 "Бомонд".
19.45 "Останкинонинг етти нотаси". Халқаро мусиқа куни.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.45 — 23.50 "Коламбия пикчерс" таништиради: "Ўтакетган шайдойилар". Бадиий фильм (АҚШ).

Якшанба, 2

ЎзТВ I
7.00 — 9.00 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 Болалар учун телевизион театр.
10.00 "Ёшлик" студияси. "Ватанимга хизмат қиламан".
10.30 "Маҳобҳорат". Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм (Ҳиндистон). 86—87-сериялар.
12.00 "Соғлом авлод учун!"
12.20 "Ҳуқуқингизни биласизми?"
12.40 — 14.20 "Устоз ва мураббий". Ўқитувчилар кунига бағишланган кўрсатув.
***
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бир томчи". Мультфильм.
18.05 Болалар учун концерт.
18.35 "Ойнаи жаҳонда".
18.55 Эълонлар.
19.00 "Ҳафтанома" (рус тилида).
19.30 Эълонлар.
19.35 "Оламга саёҳат".
20.25 Эълонлар.
20.30 "Ҳафтанома".
21.00 Эълонлар.
21.05 "Барча шодлик Сизга бўлсин!" Мусиқий кўрсатув.
21.45 "Наби Ғаниев. Ижод завқи ва машаққати".
23.15 — 23.45 "Ҳафтанома".

ЎзТВ II
"ОМАД" таништиради:
17.00 "Совға".
17.30 "4/8". Мусиқий кўрсатув.
17.50 "Суперспорт". 1-қисм.
18.20 Эълонлар.
18.25 Видео — "О".
20.00 Эълонлар.
20.05 "Курьер".
20.25 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари.
20.45 "Суперспорт". 2-қисм.
21.15 "Кимга қанақа".
21.45 "Даракчи".
21.55 Эълонлар.
22.00 Видео — "О".

ЎзТВ III
10.00 Замонавий ўзбек қўшиқларининг "АНОР" телевизион танлови (такрор).
11.00 "Ҳамкорлик — тараққиёт нишонаси".
11.30 "Юлдузлармиз юлдузлар".
12.30 "Мозийдан ёғдулар".
13.00 Сиз ёқтирган қўшиқлар.
13.35 — 14.05 "Ариран". Корейсларнинг миллий ҳосил байрами.
***
18.00 — 19.30 Туркия телевидениеси.
*
19.30 — 20.30 "Дурдаршн" телекомпаниясининг кўрсатувлари (Ҳиндистон).
*
"ЎЗБЕКИСТОН" ТЕЛЕКАНАЛИ
20.30 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
20.55 "Дунё эшиги".
21.35 "Би-Би-Си" янгиликлари.
21.50 "Озгина-ю созгина".
22.05 "Муштараклик".
22.40 "Си-Эн-Эн" янгиликлари.
22.50 Чет эл эстрадаси.
23.30 — 23.50 "Бу ажиб дунё".

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ
17.35 "Баскетбол жазаваси", "Ҳақиқий ажина овловчилар". Мультфильмлар.
18.30 "Парнас сари босқич". Фестиваль афишаси.
18.50 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
19.05 "Мени севгин деб Сизга илтижо қилмайман". Г. Виноградов.
19.35 "Таксичи". Бадиий фильм (Италия).
22.00 — 22.45 "Якшанба". Ахборот-публицистик кўрсатуви.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

Мамлакатимиз пойтахтининг иқтисодий, маданий ҳаётига оид хабарлар, савдо, алоқа, транспорт ва бошқа хизмат кўрсатиш тармоқларининг бугунги хилма-хил фаолиятига доир эълон ва билдирувлар, шунингдек, хусусий эълонлар, ҳафталик телекўрсатувлар дастури ёритиладиган ўзбек тилидаги янги нашр — "ТОШКЕНТ ҲАФТАНОМАСИ" октябрь ойидан бошлаб 90.000 НУСХАДА чоп этила бошлайди.

Рўзғор, турмуш муаммоларини ҳал қилишда Сизнинг дастёрингиз, ҳамдард, ҳамнафас кўмакчингизга айланадиган бу ҳафтаномада хабар ва билдирувларини ёритишни истаган корхоналар, ташкилотлар, хусусий шахслардан буюртмалар қабул қилина бошланди.

ТОШКЕНТ ҲАФТАНОМАСИ

1995 йилда асосан обуна йўли билан тарқатилади (нашр кўрсаткичи — 75505)

Ҳозирча эса газета-журналлар билан савдо қилувчи дукондорлар харидорлар талабини ўрганиб, Ўзбекистон Алоқа вазирлиги матбуот тарқатиш марказининг шаҳар ёки республика бошқармаларига "ТОШКЕНТ ҲАФТАНОМАСИ"га исталган миқдорда буюртма беришлари мумкин.

"ТОШКЕНТ ҲАФТАНОМАСИ" реклама ва эълонларни ёритишда театрлар, кинотеатрлар, маданият ва маориф ҳамда спорт ташкилотларининг буюртмалари, шу жумладан, уруш ва меҳнат ногиронларининг хусусий эълонлари учун айрим ГАЗЕТАЛАРГА ҚАРАГАНДА ИККИ БАРАВАР, РЕКЛАМА-АХБОРОТ АГЕНТЛИГИНИНГ МАВЖУД НАШРЛАРИГА ҚАРАГАНДА ЭСА 25 ФОИЗ КАМ ҲАҚ ТЎЛАШ ИМТИЁЗИНИ БЕРАДИ.

"ШАРҚ"
нашриёт-матбаа концернининг
Реклама-ахборот агентлиги.

Банклар, акционерлик ҳамда инвестиция тизимлари, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарлари диққатига!

"ШАРҚ" нашриёт-матбаа концерни

Сизлар учун тез фурсатда, юқори сифатли

АКЦИЯЛАР, СЕРТИФИКАТЛАР ВА БОШҚА ҚИММАТБАҲО ҚОҒОЗЛАРНИ

ЮКСАК КАФОЛАТЛИ ҚИЛИБ ТАЙЁРЛАБ БЕРАДИ.

Шунингдек, металл клишелар, шильда (темир тахтачалар), гувоҳнома, диплом бланкалари, визит карточкалари, этикеткалар, буклетлар, қоғоз қутичалар, таклифномалар ва бошқа матбаа маҳсулотлари тайёрлаш учун буюртмалар қабул қилади.

Буюртмаларни буюртмачининг қоғозига ҳамда концерннинг ўз қоғозида тайёрлаш имконияти бор.

Манзилимиз: Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Маълумот учун телефонлар: 32-52-80, 33-84-78, 33-50-75, 32-55-31.

«СУВСОЗ» ТРЕСТИ

сув ўтказгич тармоқларида таъмирлаш ишларини бажариш ва 1994 йил куз мавсумига тайёрлаш муносабати билан истеъмолчиларга қуйидагиларни

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

26 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ДАН
27 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ГАЧА
Шайхонтоҳур, Юнусобод, Собир Раҳимов, Акмал Икромов, Чилонзор туманларида — СУВ БОСИМИ ПАСАЯДИ

27 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ДАН
28 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ГАЧА

Ҳамза туманининг Шавкат кўчаси ва унинг тор кўчалари, Чашма кўчаси ва унинг тор кўчалари, Оҳанграбо кўчаси ва унинг тор кўчалари, «Оқ уй» кўчаси;

Миробод туманининг — Воровский, Файзиобод тор кўчалари, Бишкент, Тошхўжаев кўчалари ва Сирғали туманида — СУВ БОСИМИ ПАСАЯДИ.

Миробод туманининг «Ипподром» маҳалласи, Усмонов, Каримов кўчалари;

Қуйлиқ мавзесининг 2, 3, 4, 5, 6—даҳаларида — СУВ БЎЛМАЙДИ.

29 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ДАН
30 СЕНТЯБРЬ СОАТ 9.00 ГАЧА

Чилонзор, Акмал Икромов туманлари ва Шайхонтоҳур тумани Ўзбекистон, Расулов ва уларга туташган кўчаларида — СУВ БЎЛМАЙДИ.

Сув бўлмайдиган жойларга махсус сув ташувчи автомашиналар юборилади. Телефонлар: 33-15-95, 33-75-95, 56-60-06.

РЕСПУБЛИКА ФАН ВА ТЕХНИКА УЙИ

қоғоз қирқиш, бланкалар, брошюралар, авторефератлар, услубий қўлланмалар ва бошқаларнинг нусхаларини кўпайтириб бериш учун чекланмаган миқдорда

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ҳамда **қоғоз сотади,** зудлик билан ксерокопияда НУСХА КЎЧИРИБ БЕРАДИ.

Шунингдек, БОШЛОВЧИ БУХГАЛТЕРЛАР КУРСЛАРИГА

қабул эълон қилади

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ЎТКАЗИЛАДИ.
Телефон: 33-28-18.
Манзилимиз: Амир Темур хиёбони, Матбуотчилар кўчаси, 48-уй, Телефонлар: 33-34-64, 33-72-57.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар Вазирлигининг

ЁНҒИНДАН САҚЛАШ ОЛИЙ ТЕХНИК МАКТАБИ

қуйидаги ўқув фанлари бўйича фан номзодлари ва докторларини бўш лавозимларни эгаллаш учун

танлов эълон қилади:

— иқтисодий назариялар асоси;
— Ўзбекистон халқлари тарихи.

Танлов муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

ТАНЛОВДА ҚАТНАШУВЧИЛАР 40 ЁШДАН ОШМАГАН БЎЛИШЛАРИ КЕРАК.

Ҳужжатлар қуйидаги манзилга юборилсин: 700017, Тошкент шаҳри, Шароф Рашидов шоҳкўчаси, 23-уй. Телефон—33-45-07.

«КОНСТРУКТОР» ИЛМИЙ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

ДОИМИЙ ИШГА

ишлаб чиқаришда тажрибага эга бўлган, гўшт ва сут саноати бўйича мутахассис МУҲАНДИС-ТЕХНОЛОГЛАРНИ

ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

АЁЛЛАР УЧУН ТЎРТ КУНЛИК ИШ ҲАФТАСИ БЕЛГИЛАНГАН.

Мурожаат учун манзилгоҳимиз: 700084, Тошкент шаҳри, Ғани Мавлонов кўчаси, 33-уй, телефон: 35-43-24.

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ОПЕРА ВА БАЛЕТ КАТТА ТЕАТРИДА

26 СЕНТЯБРЬ СОАТ 18.00 ДА

Ўзбекистон Республикаси Катта театри

«СУҒДИЁНА»

МИЛЛИЙ ОРКЕСТРИНИНГ

ТАҚДИМОТИ ЎТКАЗИЛАДИ

ТОШКЕНТ КИНОТЕХНИКУМИ

4 ОЙЛИК ПУЛЛИК ТЕЛЕРАДИОДАСТУРЛАР КУРСИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МАШҒУЛОТЛАР 1994 ЙИЛ 1 ОКТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Манзил: Талабалар шаҳарчаси, 2-Чимбой кўчаси, 96-уй, (28, 34, 87, 76-автобуслар, 4, 20-троллейбуслар билан борилади).

КОРХОНА

қуйидаги мутахассисларни

ДОИМИЙ ИШГА

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

барча тоифадаги муҳандис — конструкторлар,

бош конструкторлар,

конструкторлик корхонаси директори,

енгил автомобиль ҳайдовчилар,

тижорат ишлари бўйича хизматчилар.

Манзилгоҳимиз: Фарҳод кўчаси, 21« А», «Ўриба», концерни биносида, 4-қават, 10-хона. Телефон—76-47-68.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОН

3м³ ёғоч, 2м³ полли тахта, 40 та эски шпал сотилади, тел. Олмалиқда 5-46-40.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

● Шинам жиҳозланган 2 хонали кв-ра сотилади. Тел. 60-09-04.

● Сувонов Бахтиёр номига берилган диплом, паспорт, ҳарбий билет, 8 йиллик мактабни тугатганлиги ҳақида шаҳодатномани мукофот эвазига қайтарилишини сўрайман. Тошкент, Қорасув 6-мавзе, 3-уй, 25-хонадон. Тел. 66-00-09.

● Барча қулайликлари бўлган 4 хонали планли уй сотилади. Тел. 96-10-73.

● Фарҳод бозори яқинида 4 хонали кв-ра сотилади. Тел. 76-99-36.

«Ўзсанқурбанки»нинг Чилонзор бўлими жамоаси бош муҳосиб муовини М. С. Қудратовага синглиси **Дилфуза Саматовна МЎМИНОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Кўчма алоқа воситаларидан фойдаланиш корхонаси жамоаси корхона раҳбари М. Раҳматуллаевага онаси **Ҳадича САЪДУЛЛАЕВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича— 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарларининг аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига — 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концернинг босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г—1138.

● Босмага бериш вақти 11.30. ● Босмага берилди 11.50.

1 2 3 4 5 6.